

ZPRAVODAJ

městyse Nedvědice

číslo 4 ročník 16 prosinec 2021 zdarma

Foto: Petr Štourač

ÚVODNÍ SLOVO STAROSTY	3
ZPRÁVY Z RADNICE	3
Informace z jednání rady městyse	3
Informace z jednání zastupitelstva městyse	4
Podpora spolkům	4
Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2021	5
Historický dům čp. 32	6
ZPRÁVY Z KOMISÍ	7
Divadlo Madame Rubinstein	7
Dar knihovnám	7
Pamětní deska Aloise Lukáška	7
Obřadka žila cestovatelskou besedou	8
Stromořadí	8
Komise pro komunikaci informuje	8
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	9
SPOLKY A ORGANIZACE	9
Schůzka spolků	9
Hasiči informují	10
Nedvědický Halloween	11
Ženské rybářské závody	12
ZPRÁVY Z FARNOSTI	12
Nedělní a vánoční bohoslužby	12
Farář P. František Straka	13
Tišnov a okolí nejen z nebe	14
HISTORIE	14
Před 100 lety zemřela Marie Loosová	14
ZDRAVÍ	16
Rodiče s dětmi opět cvičí	16
Jóga je prožitok z pohybu	16
Zdravá noha versus plochá noha	16
Jak správně pečovat v zimě o vlasy?	17
Co všechno bychom měli vědět o eReceptu	17
TAJUPLNÉ BYLINKY... známé i neznámé	18
PŘÍRODA	19
Jak ptáci přežívají zimu	19
Jak dál?	20
MYSLÍME (EKO)LOGICKY	21
Jaký vzduch dýcháme	21
CESTOVÁNÍ	22
Camino de Santiago	22
Izrael	23
Zimní Šumava	24
Beamish – místo, kde se zastavil čas	25
ZAJÍMAVOSTI Z OKOLÍ	26
Zlomky z historie Boru	26
Černvír	27
Koruna Vysočiny slaví šesté narozeniny	28
Smrčkovský klub dříve narozených, z. s. v roce 2021	28
RŮZNÉ	29
Akrobatický let kluzákem	29
Informace z dokumentu „Plán dopravní obslužnosti Jihomoravského kraje pro období let 2022 až 2026“	30
ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA	31
Úvodní slovo ředitelky školy	31
Návštěva rybářského areálu aneb Není ryba jako ryba	31
Jak druháci uspali broučky	32
Pestrý program ve čtvrté třídě	32
Náš projektový listopadový den	33
Projektový den v sedmé třídě	33
Adaptace šestáků na druhém stupni základní školy	34
Podzimní tvoření v nedvědickém květinářství	34
Zaří v mateřské školce	35
Limericky a vánoční básně žáků	35

Zpravodaj městyse Nedvědice

Vydává: Městys Nedvědice
www.nedvedice.cz

Evidován pod číslem MK ČR E 17302

Tisk: Tiskárna UNIPRESS s. r. o.
Žďár nad Sázavou

Redakcí je pověřena Komise
pro komunikaci.

Adresa redakce:
Úřad městyse Nedvědice
Nedvědice 42
592 62 Nedvědice

Tel.: 566 566 134

Redakce si vyhrazuje právo výběru
a úpravy příspěvků, nevyžádané
příspěvky se nevracejí.

Dotazy a příspěvky vítáme
na e-mailu: zpravodaj@nedvedice.cz.

Vychází čtyřikrát ročně nákladem
800 ks.

**Uzávěrka příspěvků do čísla
01/2022 je 25. 2. 2022.**

PF 2022

Vážení a milí spoluobčané,
dostává se Vám do rukou čtvrté vánoční číslo nedvědického Zpravodaje, poslední v letošním roce. Asi není nutné psát, že doba, kterou nyní prožíváme, je složitá. Nicméně nepropadejme skepsi, do budoucna vyhlížejme především pozitivně a těšme se na to pěkné, co nás čeká v nejbližší době. Věřím, že krizové období společně opět zvládneme tak, jak tomu bylo již dříve.

Jsem velice rád, že v době, kdy se vše združuje, Vám mohu oznámit čtyři pozitivní zprávy. Tou první je, že po mém nástupu na úřad městyse jsem řešil otázku zasmulování plynu a elektřiny. Možností bylo mnoho... Nyní se ukazuje, že fixace cen na čtyřleté období se stabilním dodavatelem byla cesta správná, a proto nebude obecní rozpočet zatížen stáva-

jícím růstem cen energií. Dále bych rád informoval o tom, že v příštím roce nedojde k nárůstu cen za vodné a stočné, resp. ceny budou stejné jako v letošním roce. Neomezíme rekonstrukce ani novostavby kanalizací a vodovodů. Ve spolupráci se Svazem vodovodů a kanalizací Žďársko jsou v plánu na příští rok celkem tři projekty. Udělám maximum pro to, aby všechny akce byly realizovány v požadovaném termínu i odpovídající kvalitě. Za další kladnou zprávu považuji i to, že nás v příštím roce nečeká ani zdražení za svoz komunálního odpadu, cena zůstává pro občany Nedvědice a Pernštejna stejná jako letos. Poslední dobrou zprávou je, že v prosinci tohoto roku bude doplacen úvěr na rekonstrukci sokolovny a rozpočet obce již nebude těmito výdaji zatížen.

Chtěl bych touto cestou velmi poděkovat všem spolkům, organizacím, komisím, skupinám nadšenců, ale i jednotlivcům, kteří se podílí na kulturních, sportovních a ostatních akcích. Nesmírně si vážím všech, kteří chtějí nezištně pomáhat, dělat něco pro ostatní a je za nimi vidět kus práce. A musím říct, že takových lidí se naštěstí u nás v obci najde stále ještě dost.

Čekají nás nejkrásnější svátky v roce, přeji Vám všem v Nedvědici a na Pernštejně, ať jsou to pro Vás svátky strávené v klidu, pohodě a ve společnosti milovaných lidí. Přeji Vám zároveň mnoho zdraví a štěstí do nového roku, který bude snad takový, jaký si ho všichni přejeme.

Petr Konečný

ZPRÁVY Z RADNICE

Informace z jednání rady městyse

Od posledního vydání Zpravodaje zasedala Rada městyse Nedvědice celkem 9x a projednala následující záležitosti:

RMN schválila

1. Po předchozím zveřejnění na úřední desce městyse pronájem sokolovny za účelem cvičení *HIIT* 1x týdně každé úterý paní Brychtové dle ceníku městyse Nedvědice.
2. Smlouvu s 1. Žďárskou plynářskou a vodařskou, a. s. na akci *Nedvědice – kanalizace Nová Čtvrť* – oprava povrchu komunikace.
3. Dodatek ke smlouvě o partnerství s DSO Tišnovsko na rozšíření systému pro oddělený sběr odpadů na Tišnovsku.
4. Smlouvu o veřejném divadelním provozování díla *Madame Rubinstein*.
5. Pronájem sokolovny pro SK Pernštejn Nedvědice za účelem uspořádání fotbalového plesu v termínu 15. 1. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
6. Pronájem sokolovny pro Freedom Art z. s. za účelem uspořádání koncertu cimbálové skupiny Grajcar v termínu 14. 11. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
7. Pronájem části sokolovny (kuchyňky a jídelny) panu Kytnerovi dne 25. 9. 2021 dle platného ceníku městyse Nedvědice.
8. Dar z rozpočtu městyse Nedvědice pro SK Pernštejn Nedvědice ve výši 4 000 Kč včetně smlouvy darovací.
9. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro pana Horníčka v termínu od 18. 12. do 19. 12. 2021 dle platného ceníku městyse Nedvědice.
10. Pronájem části sokolovny (kuchyňky a jídelny) panu Neugebauerovi dne 16. 10. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
11. Podporu z rozpočtu městyse Nedvědice pro ROSPUK na náklady spojené s realizací představení divadla *Teatr Pavla Šmída – Pohádka z budíku* ve výši 5 000 Kč a zároveň schvaluje smlouvu.
12. Pronájem kuchyně a jídelny v sokolovně v Nedvědici pro SkasaN z. s. za účelem uspořádání akce pro děti *Halloween* dne 30. 10. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
13. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro SkasaN z. s. za účelem uspořádání akce *III. Adventní trhy pod Pernštejnem* v období od 26. 11. do 28. 11. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
14. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro SkasaN z. s. za účelem uspořádání akce *VII. Květinový ples* dne 12. 3. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
15. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro SkasaN z. s. za účelem uspořádání akce pro děti *Dětský karneval* dne 19. 3. 2022 a zároveň promíjí nájemné.
16. Pronájem kuchyně a jídelny v sokolovně v Nedvědici pro 1. RK Nedvědice za účelem uspořádání členské schůze dne 10. 12. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
17. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro

ZpěvAhra, z. s. za účelem uspořádání vánočního představení *Dva světy – jeden hlas* dne 12. 12. 2021 a zároveň promíjí nájemné.

18. Pronájem části sokolovny (kuchyňky a jídelny) panu Krejčímu dne 22. 1. 2022 dle platného ceníku městyse Nedvědice.
19. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro SkasaN z. s. za účelem uspořádání akce pro děti *Mikuláš* dne 5. 12. 2021 a zároveň promíjí nájemné.
20. Převod částky 73 472 Kč z rezervního do investičního fondu ZŠ a MŠ na nákup tiskárny.
21. Návrh smlouvy o výpůjčce kompostérů a následném darování mezi DSO Tišnovsko v zastoupení městyse Nedvědice a občany městyse Nedvědice.
22. Návrh smlouvy o výpůjčce nádob na papír a následném darování mezi DSO Tišnovsko v zastoupení městyse Nedvědice a občany městyse Nedvědice.
23. Rozpočtová opatření číslo 12, 13, 14, 15/2021.

RMN neschválila

1. Pronájem sokolovny v Nedvědici pro ZpěvAhra z. s. dne 19. 12. 2021 z důvodu kolize termínu s již plánovanou akcí.

pokračování na str. 4

RMN vzala na vědomí

1. Zprávu z veřejné výzvy na obsazení pracovního místa úředníka Úřadu městyse Nedvědice matrikář (matrikářka) / odborný referent (referentka).
2. III. zápis z jednání finančního výboru městyse Nedvědice konaného 18. 10. 2021.

RMN souhlasila

1. S mimořádným navýšením kapacity I. a II. třídy mateřské školy z 27 na 28 dětí pro školní rok 2021/2022.

RMN jmenovala

1. Rozpočet městyse Nedvědice na rok 2022.

Petr Konečný

Informace z jednání zastupitelstva městyse

Od posledního vydání Zpravodaje zasedalo Zastupitelstvo městyse Nedvědice 17. 9. 2021 a projednalo následující záležitosti:

ZMN schválilo

1. Obecně závaznou vyhlášku č. 2/2021 o místním poplatku z pobytu.
2. Obecně závaznou vyhlášku č. 3/2021 o místním poplatku ze psů.
3. Obecně závaznou vyhlášku č. 4/2021 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství.
4. Obecně závaznou vyhlášku č. 5/2021 o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství.
5. Obecně závaznou vyhlášku č. 6/2021 o stanovení obecního systému odpadového hospodářství.
6. Likvidaci budov a ledové plochy bývalého zimního stadionu.

ZMN vzalo na vědomí

1. Prezентaci projektů *Rozšíření hřbitova* a *Zdravotní středisko*.
2. Rozpočtové opatření číslo 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13/2021.

ZMN neschválilo

1. Zveřejnění záměru prodeje a neschvaluje prodej pozemků LV 1. k.ú. Nedvědice pod Pernštejnem.

Petr Konečný

Podpora spolkům

Byly tu snad odjakživa. Tvoří součást obce, a i když jsou z hlediska českého jazyka neživotné, jejich členové jsou velmi činorodí a aktivní, čímž utužují společenský, kulturní a sportovní život v obci. Řeč je o spolcích, klubech, sdruženích, jež svou činností dávají prostor pro rozvoj zájmových aktivit občanů.

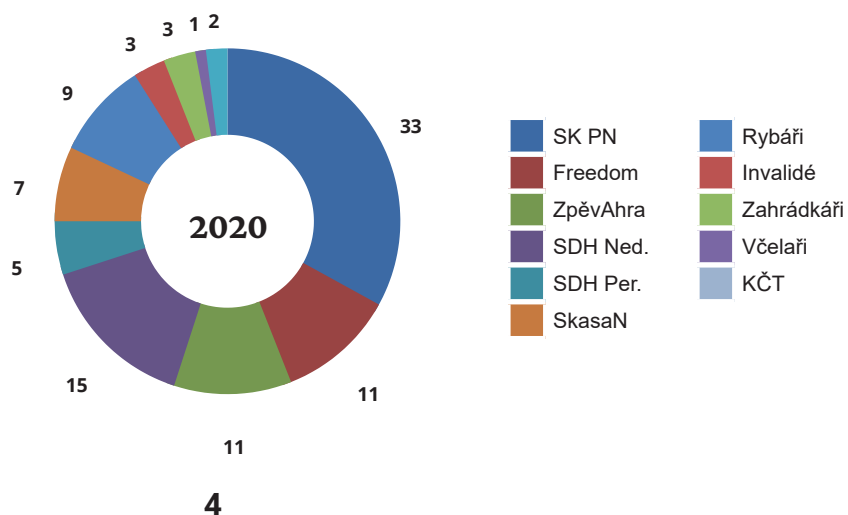
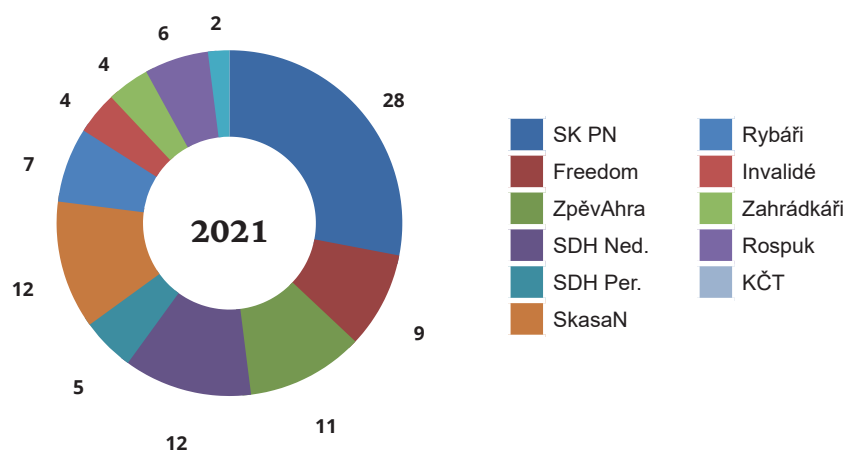
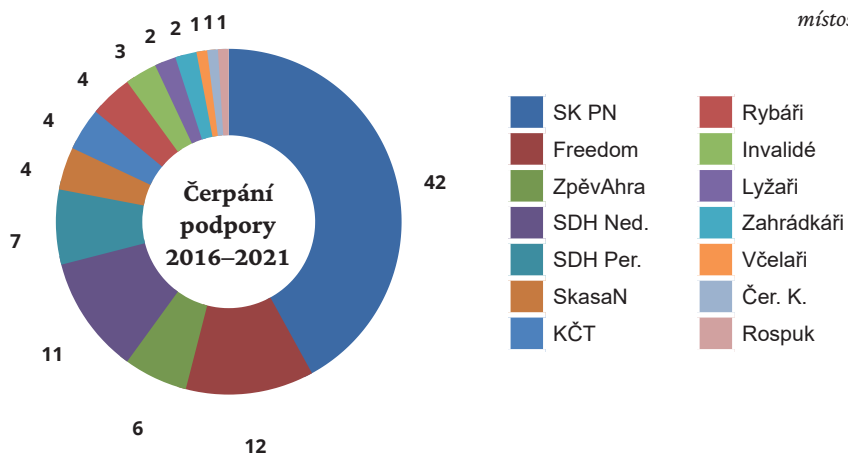
Podpora spolků byla vždy součástí rozvoje obce – v minulosti, v čase přítomném a není pochyb o tom, že tomu tak bude i v budoucnu. Nejedná se vždy jen o podporu finanční, i když je nesporně složkou velmi důležitou. Formy podpory mohou být i nefinanční – pronájem prostor, a s tím mnohdy související prominutí nájmu, (bezplatné) zapůjčení vybavení a materiá-

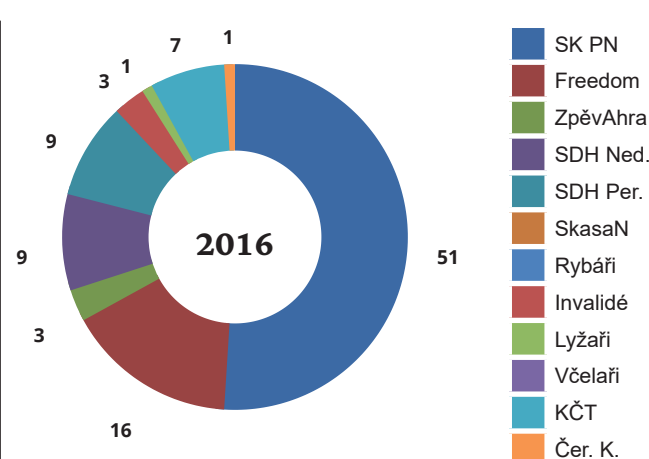
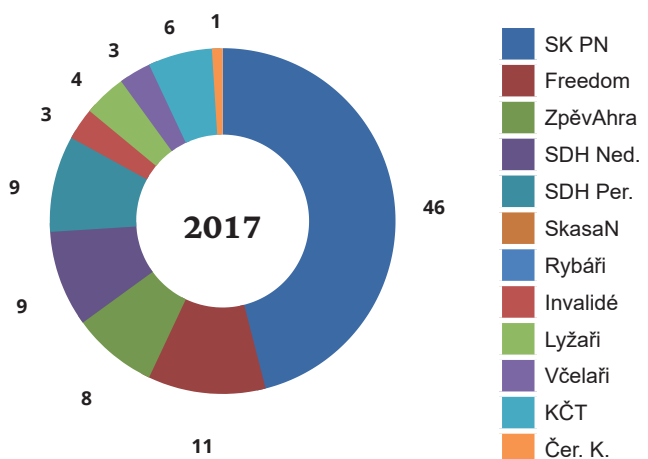
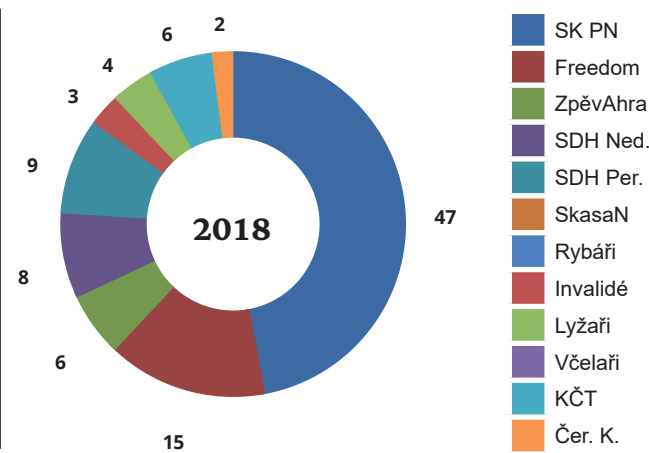
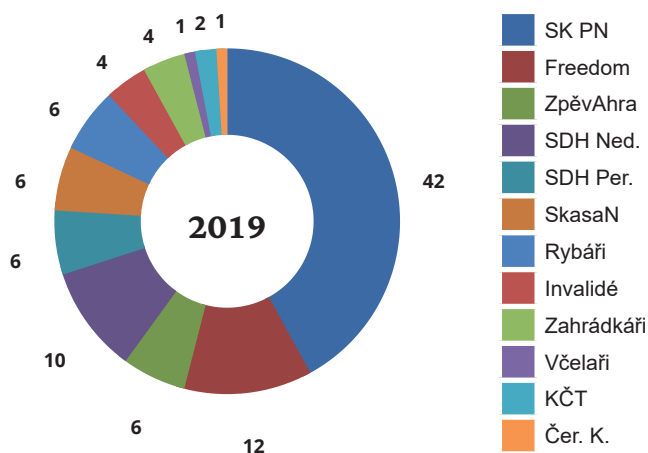
lů na akci, pomoc pracovníků obce s organizací a přípravou prostor apod.

Přinášíme teď čtenářům možnost srovnání finanční podpory – pro mnohé spolky nejdůležitější složky pomoci. Jedná se o období 2016–2021 (tři roky předchozího a tři roky současného vedení obce). Čísla v grafech vyjadřují podporu z celkové částky v procentech.

Děkujeme tímto všem aktivním lidem, kteří se na chodu spolků, klubů a zájmových sdružení podílejí. Budeme se snažit podporu spolkům rozšiřovat a upravovat podle možností vedení obce tak, abychom co nejvíce splynuli s jejich potřebami a umožnili jejich co možná nejvíce bezproblémové fungování.

Ilona Lukášková
místostarosta

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2021

Počet osob zapsaných do výpisů ze stálého a zvláštního seznamu voličů: 1 071

Počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky: 770

Počet odevzdaných úředních obálek: 770

Počet platných hlasů ve volebním okrsku celkem: 768

Volební účast: 71,89 %

Počet hlasů pro jednotlivé strany:

1	Strana zelených	1
2	Švýcarská demokracie (www.svycarska-demokracie.cz)	0
3	VOLNÝ blok	4
4	Svoboda a přímá demokracie (SPD)	54
5	Česká strana sociálně demokratická	47
6	Aliance národních sil	0
7	Trikolora Svobodní Soukromníci	19
8	Aliance pro budoucnost	1
9	Hnutí Prameny	0
10	Levice	0
11	PŘÍSAHA – občanské hnutí Roberta Šlachty	38

12	SPOLU – ODS, KDU-ČSL, TOP 09	222
13	SENIOŘI 21	2
14	Urza.cz: Nechceme vaše hlasy; ke svobodě se nelze provolit. Odmítneme každou politickou funkci; nechce- me totiž lidem nařizovat, jak mají žít. Máme jinou vizi. Jdeme jinou cestou – najdete ji na webu www.urza.cz.	0
15	Koruna Česká (monarchistická strana Čech, Moravy a Slezska)	3
16	Piráti a Starostové	99
17	Komunistická strana Čech a Moravy	53
18	Moravské zemské hnutí	0
19	ANO 2011	217
20	Otevřeme Česko normálnímu životu	4
21	Moravané	4

Pro bližší představení připravovaných či probíhajících projektů jsem dnes zvolil historický dům čp. 32. Opět hned v úvodu připomenu, že se jedná o projekt připravený bývalým vedením obce.

Nemovitost byla koupena do majetku obce v roce 2015. Následně byl panem architektem Zdeňkem Fránkem zpracován projekt na rekonstrukci a přístavbu nemovitosti, bylo získáno příslušné stavební povolení.

Foto: Petra Zbořilová

Projekt počítá s rekonstrukcí hlavní budovy přiléhající k ulici. Zde již bylo zrekonstruováno první nadzemní podlaží, kde v levé části leží turistické informační centrum se zázemím a místností, kde je umístěna stálá expozice stříbrného mincovního pokladu. V pravé části se pak nachází obřadní místnost se zázemím. Obě tyto části odděluje průjezd. Tato první etapa rekonstrukce byla realizována bývalým vedením v letech 2016–2018. Celkové náklady na výše uvedené (tzn. pořízení nemovitosti, projekční práce a vlastní rekonstrukce prvního nadzemního podlaží) byly přibližně 8,5 mil. Kč, z toho 574 tis. Kč bylo financováno dotačními prostředky.

V rámci další etapy rekonstrukce je počítáno s opravou podkrovní této hlavní budovy, kde by měl vzniknout otevřený prostor pro možnost umístění výstav či pořádání besed.

Oprava čeká také na vnitřní dvůr objektu, kde se již dnes pořádají jazzové večery či divadla pro děti. Tento multifunkční veřejný prostor by měl být i nadále využíván pro posezení či pořádání venkovních akcí s kapacitou do 100 osob.

V pravé části dvoru se počítá s výstavbou veřejné knihovny s čítárnou tak, aby sem mohla být přemístěna naše knihovna, která je dnes v třetím podlaží obchodního domu. Přece jenom budou tyto prostory lépe dostupné, bezbariérové. Uvolněné prostory v obchodním domě by pak mohly být přebudovány na byty či nabídnuty k poskytování služeb jako kadeřnictví atd. O tom ale někdy příště.

V levé části dvoru bude zrekonstruováno hospodářské stavení tak, aby v nemovitosti vzniklo zázemí pro informační centrum či knihovnu a především zde vznikly veřejné toalety. Nad rámec původního projektu počítáme i s jednoduchou revitalizací zahrady, která se nachází za zdí ukončující dvůr. Zahradu chceme přizpůsobit k odpočinkovému posezení či jako místo pro pořádání venkovních představení nejen pro děti.

Rozhodnutí o nákupu této nemovitosti bylo v roce 2015 učiněno těsným poměrem, kdy „pro“ bylo 8 z 15 zastupitelů. Jako jeden z hlavních argumentů „proti“ byla zmiňována nejasná finanční náročnost tohoto projektu a praktická využitelnost pro místní obyvatele. Jednoduše řečeno, zda si tuto akci může Nedvědice dovolit, jestli to bude projekt, který bude pro místní nebo především pro turisty. I dnes občas s někým probírám, že se místo této budovy mělo raději opravit například zdravotní středisko. Ač tento názor vnímám jako relevantní, je již dnes z mého pohledu tato diskuze bezpředmětná. Svůj význam a oprávněnost měla zajisté před zmiňovaným nákupem. Nyní, když už byla rekonstrukce zahájena, je zapotřebí ji dokončit. Pokud ale dokončit, tak ne za každou cenu. A to doslova. I když jsme přesnou cenu za dokončení rekonstrukce neznali, chtěli jsme ji realizovat s využitím dotačních peněz. Jak jsem uváděl již dříve, první žádost o dotaci, kde jsme požadovali necelých 10 mil. Kč (což byla pro tuto dotaci maximální částka), nám těsně nebyla přiznána. Abychom zvýšili šance na úspěch, bylo nám doporučeno před podáním další žádosti vybrat zhotovitele, který by v případě získání dotace re-

konstrukci realizoval. V rámci stavebního povolení, které zpracovalo bývalé vedení, jsme nechali dopracovat potřebnou dokumentaci a vypsalí výběrové řízení. Vítězná nabídka činila ovšem bez mála 30 mil. Kč. Stáli jsme tedy před rozhodnutím, zda dokončit rekonstrukci dle projektu bývalého vedení za cca 30 mil. Kč (minus případná dotace) nebo vymyslet jiné řešení. Rozhodli jsme se za tuto cenu rekonstrukci nerealizovat a vymyslet jiné řešení – přepracovat projekt.

K datu uzávěrky tohoto Zpravidaje jsme po dohodě s paní Ing. Ilonou Trčkovou požádali pana architekta Fránka o změnu projektu tak, aby se podařilo dosáhnout významného snížení realizační ceny, aby byla tato rekonstrukce pro obec naší velikosti finančně dosažitelná. Zde mi prosím dovolu malou „vsuvku“. Chtěl bych alespoň touto formou poděkovat paní Iloně Trčkové. I když dnes již není v užším vedení obce, je časově velmi zaneprázdněná jak v pracovním, tak v životě osobním, pořád se aktivně zapojuje a pomáhá při realizaci nejen tohoto projektu. Škoda jen, že je tento její přístup v dnešní době v Nedvědici ojedinělý.

Zpět ale k projektu historického domu čp. 32. Rekonstrukce byla zahájena, je zapotřebí ji dokončit. Dovolil bych si ocenit výběr architekta. Přece jenom patří prof. Fránek k současným nejvýznamnějším architektům, tomu odpovídá jeho tvorba. Stejně tak bych chtěl ocenit realizaci informačního centra i obřadní místnosti.

Na nás je teď upravit zbývající část projektu tak, aby byla pro naši obec finančně dostupná a najít vhodné prostředky. Na tom už ale delší dobu pracujeme. Výsledkem pak bude místo, které bude nejen reprezentovat Nedvědici před jejími návštěvníky, ale také poskytovat zázemí pro setkávání při různých besedách, vystoupeních či obdobných akcích.

Jaromír Kocourek
za radu městyse

Divadlo Madame Rubinstein

„Neexistují ošklivé ženy, pouze líné.“
(Helena Rubinstein)

Ve čtvrtek 21. října se v sokolovně opět uskutečnilo více než po roce divadelní představení! Příznivci tohoto druhu kulturního vyžití měli ještě v létě možnost navštívit divadlo pod otevřeným nebem v areálu u rybníka se Světlanou Nálepkovou, která excelovala jako Edith Piaf v představení Milovat k smrti. Tentokrát jsme se, především kvůli studenému říjnovému počasí, přesunuli dovnitř.

Ani drobné nepříjemnosti spojené s nutnou kontrolou bezinfekčnosti a dodržováním všech hygienických opatření neodradily téměř 200 diváků, kteří se přišli podívat na představení s názvem Madame Rubinstein. Komu bylo toto jméno třeba méně známé, jistě si brzy vyhledal, že se jednalo o ženu výjimečnou, ženu silnou a mimořádně podnikavou, která dobyla svět módního průmyslu svými vůněmi, parfémy, kosmetikou a svojí odhodlaností uspět za každou cenu. Sebestředná, ješitná a cynická, i tak by se dala

popsat. Svou plí a talentem pro obchod se vypracovala v jednu z nejbohatších žen světa. Nesnášela prázdné tlachání, byla prostořeká a firmu řídila pevnou rukou do posledního dechu. Jediné oslovení, které připouštěla, bylo Madame.

Dá se vůbec takový charakter zahrát v několika desítkách minut jevištního projevu? Ano, dá! Paní Dana Syslová dokázala, že je zkušenou herečkou, okouzující osobou a tou správnou ženou pro ztvárnění této role. Jako její rivalka, Elisabeth Arden, jí skvěle kontrovala paní Milena Steinmasslová. Mužský element ve hře zastupoval Jiří Hána jako ochránce a přítel Heleny Rubinstein. Dechberoucí výkony, odvážné scény, při kterých si „přišla na své“ hlavně ženská část publika, vygradovaný závěr představení i spousta komických situací a vtipných dialogů – to je jen malá ochutnávka toho, co všechno se ten večer na jevišti v nedvěďické sokolovně odehrálo.

Děkujeme fantastickým umělcům a všem lidem, kteří se na představení podíleli i těm, kteří na něj přišli. Těšíme se, že brzy budeme moci vidět další skvělé divadlo u nás, v Nedvědicích.

Ilona Lukášková
za Komisi kulturní a sportovní

Foto: Archiv KPK

Dar knihovně

Patříte-li k náruživým čtenářům a návštěvníkům knihoven, pak byste možná mohli vědět, že naše nedvěďická obecní knihovna a žákovská knihovna místní školy rozšířily svůj knižní fond o několik desítek titulů české a světové literatury.

Manželé Ivan a Helena Koláčných z Brna totiž darovali knihy ze své soukromé knihovny. Důvodem byla prostorová omezení. Úbytek místa v knihovně občas řešíme asi všichni. Pan Koláčný poskytl část jejich knihůk nedvěďickým čtenářům.

Po výběru, rozřídění a zavidování je naleznete, jak je uvedeno výše, v obecní knihovně. Vhodné tituly naleznou své „objevitele“ i mezi žáky základní školy. Některé výtisky byly také umístěny do příruční knihovny ve vstupním prostoru obecního úřadu, kde si je může vypůjčit každý zájemce.

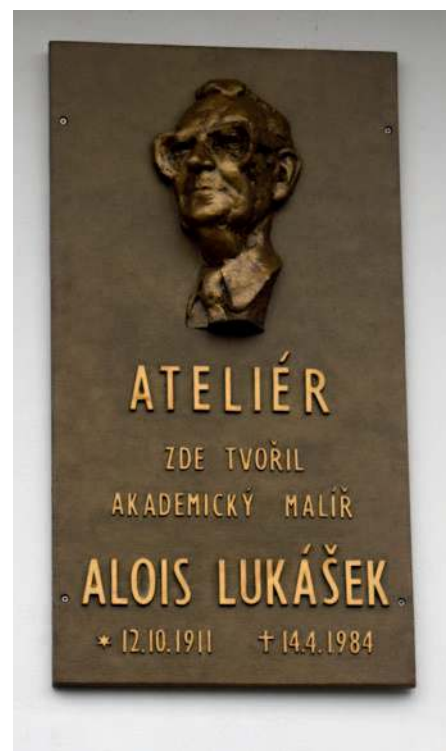
Děkujeme za tento sympatický krok. Třeba i Vy se potěšíte četbou darovaných titulů.

Komise kulturní a sportovní

Pamětní deska Aloise Lukáška

Výjimečně obsáhlou výstavou obrazů akademického malíře Aloise Lukáška k jeho 110. výročí narození (4.–18. 7. 2021 Nedvědice), kterou si prohlédlo několik stovek návštěvníků, jsme částečně splatili dluh umělci, jenž v Nedvědicích žil a tvořil. Při setkání s RNDr. Pavlem Horkým, obdivovatelem a znalcem díla Mistra Lukáška, jsme hledali další možnosti, jak osobnost malíře nejen naší Nedvědice, ale i Českomoravské vrchoviny trvaleji zapsat do obecního povědomí. Prvním a doufejme, že ne posledním krokem se díky panu Horkému a vnučkám Aloise Lukáška, Heleně a Evě, stalo umístění pamětní desky na budovu bývalého ateliéru vedle nedvěďické základní školy. Deska inspirovaná bustou sochaře Miloše Vlčka vznikla asi před pěti lety na náklady P. Horkého. Instalace proběhla přesně 12. října 2021, tedy v den výročních narozenin A. Lukáška. Děkujeme všem, kteří přispěli k návratu malíře do Nedvědice, již měl tak rád...

Libuše Císařová
za Komisi kulturní a sportovní

Obřadka žila cestovatelskou besedou

V pátek 26. 11. 2021 se uskutečnila, po roční pauze, první letošní cestovatelská beseda. Jsem nesmírně ráda, že nově budou besedy probíhat v příjemném prostředí, a to v obřadní místnosti historického domu čp. 32 v Nedvědicích. Jako první se představila nedvědická rodačka Adéla Holečková, která vyprávěla o své Svatojanské pouti do Santiaga de Compostela. Podvečer byl velmi povedený, zábavný a pro mě inspirativní. V lednu nebo v úno-

ru se můžete těšit na vyprávění Martiny Šimonové z Humpolce, která si sama naplánovala a uskutečnila cestu do Peru. V březnu přivítáme Romana Januzse, jenž se přijede podělit o zážitky z Kyrgyzstánu.

Evropa, Jižní Amerika a Asie – to je výčet kontinentů pro tuto sezonu. Těším se, že se s Vámi uvidím na podvečerech věnovaných cestování!

Klára Pytlíková

Stromořadí

Stromy jsou významný krajinný prvek a je třeba o ně pečovat. Kolem Nedvědice vidíme zdevastované smrkové lesy nebo spíše místa, kde tyto lesy dříve byly. Stromy z okolí mizí. Proto máme velkou radost, že se podařilo získat dotaci na výsadbu dvou stromořadí, přestože podmínky, které byly ze strany poskytovatele dotace nastaveny, vůbec nebylo jednoduché ve stanoveném čase splnit. Dotaci na výsadbu ve výši 245 000 Kč poskytl Státní fond životního prostředí České republiky (Ministerstvo životního prostředí).

Vedle cesty k ČOV jsme ve středu 17. 11. společně vysázeli 40 ovocných stromů – třešní, višní, jabloní, hrušní, slivoní, jeřábů a ořešáků. Akce se zúčastnilo více než 50 lidí od 3 let věku do 70+.

Druhé stromořadí 18 višní bylo vysáze-

no v sobotu 20. 11. na Krčíně za stejné početné účasti ve stejném věkovém složení.

Děkuji všem, kteří s výsadbou pomáhali. Věřím, že budou mít dobrý pocit z toho, že udělali něco významného pro přírodu, kdykoliv budou kolem stromořadí pro-

cházet. Zvláštní poděkování patří Zbyňku Šikulovi, bez jehož úsilí by se nepodařilo stromy získat.

Blanka Dračková
za Komisi životního prostředí a stavebnictví

Komise pro komunikaci informuje

Naše komise má za sebou téměř rok a půl činnosti. Během této doby jsme se snažili plnit úkoly, které jsme si při jejím vzniku stanovili – provést redesign webových stránek obce, modernizovat Zpravodaj například rozšířením okruhu příspěvateľů, zvýšit informovanost občanů za pomoci videospotů a přinést do obce novou službu v podobě mobilní aplikace Hlášení rozhlasu.

Naším hlavním cílem bylo a je v maximální míře zvýšit povědomí obyvatel o dění v obci. Vycházeli jsme z předpokladu, že ne každý má možnost slyšet klasický rozhlas, přečíst si teletext nebo plakát na obecní vývěsce. Snažili jsme se proto

rozšířit okruh zdrojů, které tyto možnosti nabízejí. Myslíme si, že má nyní každý zájemce řadu možností, jak dohledat či zjistit potřebné informace. Součástí těchto komunikačních toků jsou i nabídky akcí v blízkém okolí, což je jen přidaná hodnota jednotlivých služeb. Věříme, že se nám podařilo splnit vše, co jsme si předsevzali. Jsme nesmírně rádi za pozitivní ohlasy, které naši činnost doprovází. Vážíme si každé konstruktivní kritiky a budeme se i nadále snažit pracovat tak, aby bylo naše působení prospěšné pro většinu z Vás.

V těchto dnech vrcholí přípravy nové záložky Služby a firmy na webových stránkách obce. Jak jsme Vás již informo-

vali, shromáždili jsme kontakty na firmy a služby v Nedvědicích a jejím okolí. Pokud budete hledat telefonní či jiné kontakty, naleznete je brzy i na našem webu. Záložku kontaktů budeme i nadále průběžně doplňovat. Pokud byste měli zájem o zveřejnění údajů o Vaší firmě nebo osobě, neváhejte se na nás obrátit. Do budoucna se předmětem našeho zájmu stanou i úpravy a aktualizace obsahu již existujících záložek.

V úplné novince, Vidozpravodaji obce, budeme pokračovat také v nadcházejícím kalendářním roce. Těšit se můžete na zprávy o aktuálním dění přímo od pana starosty i obou místostarostů. Přípraveny

pro Vás budou informace o probíhajících projektech či kulturních a dalších akcích. I přestože byla tato služba zpočátku cílena na mladší občany, těší nás i vedení městyse, že si své místo našla nejen u nich.

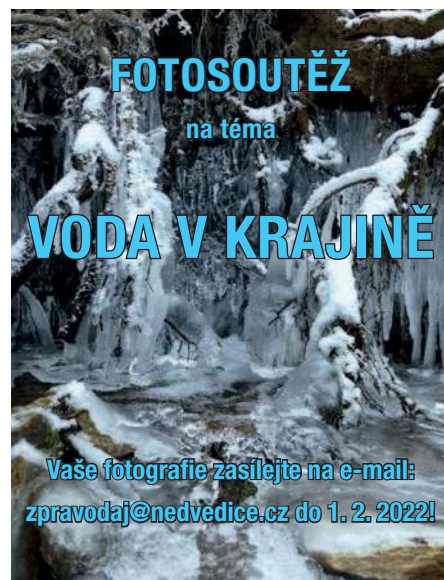
Na tomto místě bychom rádi poděkovali předsedům a členům místních spolků, kteří se rozhodli s námi spolupracovat a obohatili během roku stránky Zpravodaje městyse informativními články z jejich pestré činnosti. Nesmírně si ceníme i pomoci všech ostatních, kteří se spolupodílí na vzniku každého čísla Zpravodaje, ať už se jedná o samotné přispěvatele nebo autory fotografií. Velké poděkování patří také manželům Hanáčkovým, kteří nám velmi pomohli při přípravě fotografií k článku o místním mysliveckém spolku.

V tomto čísle Zpravodaje jsme si pro Vás připravili novinku, fotosoutěž, do které

se může zapojit každý bez rozdílu věku. Na webových stránkách obce, teletextu i ve Zpravodaji se vždy dočtete potřebné informace. Jako první téma jsme zvolili Voda v přírodě. Již nyní se těšíme na Vaše zdařilé fotografie pořízené v Nedvědicích či blízkém okolí (Mikroregionu Pernštejn). Budeme rádi, pokud se do soutěže zapojíte. Vítěze jistě potěší drobný dárek a nás, čtenáře, fotografie, které by mohly zdobit už příští titulní stránku Zpravodaje.

Na závěr nám dovolte popřát Vám všem klidné svátky vánoční, pohodu, štěstí a především pevné zdraví v novém roce 2022.

Komise pro komunikaci

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

MNOHO RADOSTI A ŠTĚSTÍ DO ŽIVOTA PŘEJEME:

Štěpánu Cahovi
Janu Václavíkovi

V období od **září** do **listopadu** nás opustili:

Drahomíra Goliášová
Václav Toman
Boris Vítkovič
Milan Neugebauer
Emilie Špičková
Jan Bubeník
Jaroslav Crhák

Čest jejich památce!

BLAHOPŘEJEME!

Všem oslavencům narozeným v měsících **říjen – prosinec** přejeme především pevné zdraví, hodně štěstí a spokojenosti do dalších let.

65 let

Jan Hovorka
Ludvík Vašica
Zdeněk Pustina

70 let

Helena Opatřilová
Jaromír Skotník
Marie Jedličková
Oldřich Vejrosta
Petr Vejrosta

75 let

Věra Jurčíková
Marie Klečková
Marie Šikulová

80 let

Anna Krásenská

91 let

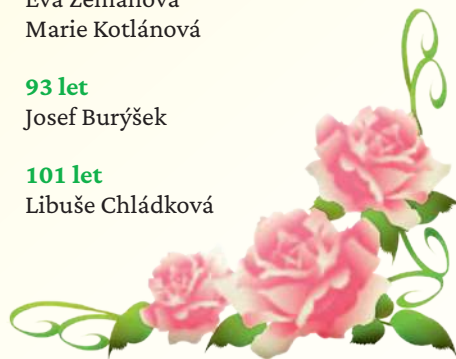
Eva Zemanová
Marie Kotlánová

93 let

Josef Buryšek

101 let

Libuše Chládková

SPOLKY A ORGANIZACE

Schůzka spolků

Dne 25. 10. 2021 se v odpoledních hodinách sešli zástupci jednotlivých spolků z Nedvědice a Pernštejna s paní místostarostkou v prostorách zasedací místnosti obecního úřadu. Důvodem schůzky bylo informování spolků ze strany obce o rozdělení finančních prostředků z rozpočtu městyse. Paní místostarostka nám představila záměr rozdělení této podpory co nejspravedlivější formou tak, aby i menší spolky mohly využít podporu nabízenou z veřejného rozpočtu. Celkem

jasně nám představila vize, jakým směrem se chce současné vedení ubírat a jak chce jednotlivé spolky podpořit. Přestože byla tato schůzka pouze informativní a nikoli konfrontační, vyjádření několika zástupců spolků mne zaskočila nejen jako zástupce jednoho ze spolků, ale hlavně jako občana naší obce. Vedly mne k zamyšlení nad smyslem spolku jako takového, nad respektováním, tolerancí a ne-možnou spoluprací mezi jednotlivými spolky našeho městyse.

V roce 2017, kdy jsme se náš spolek rozhodli založit, bylo hlavní motivací všech zúčastněných zlepšení kulturního života v obci. Pomoc obce jsme řešili v situaci, kdy bylo pro jednotlivé kulturní a společenské akce nutné zajistit vhodné zázemí, např. sokolovny, prostranství místního rybníka, fotbalového hřiště. O finanční podporu jsme v té době obec nežádali, neboť na počátku založení spolku došlo k dohodě mezi jednotlivými účastníky, že nebudeme využívat veřejné finanční

zdroje. Svoji činnost jsme založili na principu dobrovolnosti a maximální snaze si veškeré práce zajistit sami s tím, že finance pro chod spolku zajistíme z kulturních akcí, plesů, sponzorských darů, sbírek či členských příspěvků. Pakliže bychom finanční prostředky takto nebyli schopni zajistit, činnost ukončíme. Až nové vedení obce nás oslovilo, že bychom mohli žádat o podporu z rozpočtu. Byť je to v rozporu s výše uvedeným, převládá většinový názor podporu využít.

Jako zástupce jednoho z nejmladších spolků v Nedvědicích si uvědomuji a respektuji historicky významnější spolky, které zásadně ovlivňují život v naší obci a jejím okolí díky své dlouhodobé a koncepční činnosti. Snahu obce narovnat a zprůhlédnit prostředí rozdělování financí mezi jednotlivé spolky chápu jako správný krok, přestože nemusí být vždy spravedlivý. Je ale nutné ho učinit s ohledem na minulé roky, kdy tu nic podobného vlastně neexistovalo. Proto se domnívám, že jistá míra tolerance a pochopení zástupců větších spolků jako SK Pernštejn nebo Freedom směrem k činnosti menších spolků prostě chybí a patrně si stále neuvědomili, že zde nejsou sami.

Argumentaci založenou na myšlence, že jim menší spolky vezmou část podpory a novým přerozdělením financí jsou vlastně mimo hru, nerozumím. Podporu od obce chápu jako jeden z možných zdrojů příjmů do rozpočtu spolku, nikoli jako hlavní. Sanovat obecní rozpočet tak, jak bylo zvykem v minulosti a tvrdit, že bez těchto peněz je chod spolku ohrožen, je ignorantství a arogance. Vypovídá o ne-schopnosti si peníze pro chod spolku zajistit jiným způsobem. Zásadní a stěžejní by mělo být opatření prostředků z výdělečné činnosti, popř. zapojení rodičů do chodu a podpory

spolku. Byť to pro někoho může být citlivé téma, já v tomto vidím důležitý přínos pro samotný spolek. Jako bývalý hráč a trenér mládeže mohu srovnávat a vidím zásadní nedostatky v tomto přístupu. Ovšem jestliže zástupce klubu přijde s tvrzením, že jedny z největších nákladů jsou faktury za autobusy a maminky musí zašívát trenýrky a dresy dětem, aby měli v čem hrát, začínám silně pochybovat o schopnostech a kompetentnosti vedoucích zástupců spolku vidět současné věci v reálném světle. V době, kdy ostatní kluby toto řeší zapojením rodičů, kteří děti vozí na trénink, na zápasy, podílí se na financování sportovních pomůcek, nás výroky podobného typu vracejí několik desetiletí zpět. V zásadě tento zástupce klubu sám sebe utvrzuje, že to „dělá“ špatně. Ve stejném duchu a k mému úžasu se nesly také další výroky zástupce spolku Freedom. Jakkoli nechci tuto situaci zlehčovat, argumentace zástupkyně spolku Freedom, že se snaží zajistit finanční prostředky jiným způsobem než podporou od obce a vlastně tím šetří její rozpočet, je naprosto mimo „mísu“. Svědčí spíše o jejím smyslu pro humor. Jinými slovy si toto vyjádření můžeme přeložit i tak, že zástupkyni tohoto spolku můžeme být vlastně vděční, že se finanční prostředky snaží získat mimo obecní rozpočet. „Vrchol“ diskuse ovšem přišel ve chvíli, kdy se stejná zástupkyně tohoto spolku dožadovala hrazení výdajů spolku na HPP a DPP, nebo když se ostatním přísedícím v tomto, chvílemi absurdním divadle, snažila vysvětlit, jestli je spolek Freedom v budově v nájmu, nebo ji vlastní. To už jsem si nemohl nevšimnout kolegyně z rybářského spolku, jak se neustále štípe do stehna a na můj dotaz, proč to dělá, mně odpověděla – jestli se jí to nezdá. Patrně ve vedení zmíněných spolků panuje všeobecný názor, že je povinností obce hradit

podstatnou část výdajů spojených s jejich chodem, ale tak tomu skutečně není.

Osobně si nemyslím, že by rozpočty velkých spolků trpěly nedostatkem finančních prostředků. Jejich argumentaci přisuzuji způsobu myšlení, nastavení jiného typu priorit, které se dle mého názoru se smyslem spolku neslučují. Neustálé stěžování na všechno se stalo součástí našeho života a je koloritem dnešní doby. Přeneslo se zjevně do rétoriky zástupců obou spolků. Dokážu pochopit, že je jednodušší finanční prostředky získat z podpory obce než vlastním úsilím, měla by však převládat spíše snaha nastavit jednoduché postupy a principy – snížit si vlastní mzdové výdaje a více využívat výše zmíněných jednoduchých přístupů – pakliže je to myšleno opravdu vážně. A je docela možné, že by nakonec tyto spolky podporu obce ani nepotřebovaly. Oproti tomu jsme bohužel svědky osočování a obviňování všech ostatních (obce, menších spolků), než začít revizí sama sebe a nastavit zrcadlo vlastní práci – podívat se, jak se říká, pravdě do očí.

Jako zástupce spolku SkasaN mohu jednoznačně říct, že si otevřeného přístupu dnešního vedení obce vážíme a v zásadě jsme vděční za jakoukoli pomoc a nemusí být vždy finanční. S ohledem na předchozí odstavce proto nemáme zájem být ve střetu s výše uvedenými spolky, být účastníkem věčných dohadů kvůli finanční podpoře a raději přenecháme část těchto financí potřebnějším. Nechceme být zodpovědní za situaci, že nám tu napřesrok budou po hřišti běhat děti bez dresů a trenýrek nebo při kroužku keramiky dětem vypnou proud a nebudou si moci vypálit svoje výtvary.

Nebereme tuto činnost zase tak vážně, děláme ji ve volném čase – dokud nás to baví.

Petr Havíř
za SkasaN

Hasiči informují

V sobotu 28. srpna se uskutečnil 6. ročník *Dne hasičů v Nedvědicích*. Akce se tentokrát konala netradičně před hasičskou zbrojnicí, účastníci tak měli možnost nahlédnout i do vnitřních prostor zbrojnice. Pro děti byly připraveny různé soutěže za drobné odměny, skákací hrady a ukázky hasičské techniky. Přijeli také hasiči z Dolních Louček, kteří nám předvedli novou cisternu Tatra. Do programu byla zařazena dynamická ukázka toho, jak postupovat v kuchyni, pokud se Vám při přípravě jídla vznítí olej. Na přiložené fotografii můžete vidět, jak se plameny zachovávají, když do pánve se dvěma deci oleje nalijete pohárek vody.

Hasiči radí:

- nikdy nenechávejte připravované jídlo bez dozoru, pokud jsou zapnuty spotřebiče,
- horký olej na pánvi NIKDY nehaste vodou nebo vodním hasicím přístrojem,
- nejednejte unáhleně a impulzivně,
- nejprve vypněte přívod energie (elektrina, plyn),
- pokud nemáte k dispozici hasicí roušku nebo hasicí přístroj,

můžete použít improvizované prostředky, například:

- nehořlavý sypký materiál (sůl, hlína z květináče),
- mokrou utěrku nebo hadr,
- pokličku, pečicí plech.

Hašení hořícího oleje vodou
Foto: Jiří Pokorný

V neděli 3. října se konal 1. ročník *Drakiády* nad zatáčkou „Kolotoč“. Přišlo plno nadšenců, kteří vypustili své draky, ať už po domácímu vyrobené, nebo kupované. Všichni draci na slunečné obloze vynikali svojí pestrostí. Každý z účastníků dostal drobnou odměnu a špekáček, který si mohl opéct na ohni a užít si výhled na Nedvědici. Moc děkujeme všem, kteří si s námi přišli na drakiádu zalétat a zaběhat a budeme se těšit zase příští rok při ještě hojnějším počtu.

Foto: Tomáš Přeslčka

Z výjezdové činnosti:

11. 8. 2021, 7:09 – Požár rodinného domu v Josefově

- Jednalo se o požár střechy, škoda byla vyčíslena na 1,2 mil. Kč.

19. 9. 2021, 2:31 – Požár odpadu v Nedvědici

- Jednalo se o požár odpadu po zbourané chatě „Pod Horou“.

Požár odpadu Pod Horou
Foto: Miroslav Kožnar

21. 9. 2021, 17:48 – Požár garáže ve Věchnově

- Jednalo se o požár dvou osobních automobilů v garáži, škoda byla vyčíslena na 0,8 mil. Kč, uchráněné hodnoty na 5 mil. Kč.

20. 10. 2021, 6:38 – Požár lesního porostu v Drahoníně

- Jednalo se o požár hromady dřeva a vzrostlých stromů.

20. 10. 2021, 20:53 – Požár lesa a chaty u Maňové

Dále jsme zasahovali u popadaných stromů a pomáhali při likvidaci nebezpečného hmyzu.

Na závěr bychom Vám chtěli popřát šťastné a spokojené svátky vánoční, mnoho štěstí a pevné zdraví v novém roce.

Tomáš Přeslčka
za SDH Nedvědice

Nedvědícký Halloween

Halloween je původně keltský lidový svátek, který se slaví 31. října. Tradičními znaky Halloweenu jsou především vyřezané dýně se svíčkou uvnitř, dále pak čarodějky, duchové, černé kočky, oheň, různé příšery a kostlivci. Nic z toho na nedvědíckém Halloweenu nechybělo. V sobotu 30. října se kolem nedvědícké sokolovny vyrojila strašidla!

Původním plánem bylo venkovní tvoření pro děti, ale silný vítr nás zahnal dovnitř. Chvilími bylo náročné se v přeplněném prostoru jídelny poskládat a tvořit, ale zvládlo se to. Děti si za pomoci našich asistentů a rodičů mohly vyrobit strašidla do květináčů či truhlíků, ozdobit si lucerničku na svíčku, vymalovat si straši-

delnou masku na večerní lampionový průvod nebo vyrobit netopýry a pavouky z papíru. Venku byly zdarma připraveny dýně na vyřezávání, opékání párků, teplý čaj a rodiče se ve velmi větrném počasí mohli zahřát připraveným svařákem. Před průvodem si všechny přítomné děti vylosovaly tombolu a s velkým nadšením si vyzvedly připravené balíčky.

Lampionový průvod šel přes Táborák, kolem tenisových kurtů, přes Domky, kolem MEZu, přes Krčín až k rybníku. Během průvodu, kdy Nedvědici začala zahalovat tma, se objevila strašidla. Ale nestrašila moc, spíš jen s údivem pozorovala to množství krásných lampionů a masek v průvodu. V 18:30 byl v areálu u rybní-

Foto: Lenka Válková

Foto: Lenka Válková

ka připraven malý ohňostroj, který celou akci ukončil.

Za spolek SkasaN děkujeme Vám všem, kteří jste nám přispěli dobrovolným příspěvkem, moc si toho vážíme a vybranou částku využijeme na další akce. Touto cestou také děkujeme těm, kteří se ve svém volném čase na přípravě a organizaci Halloweenu podíleli!

Ivona Klusáková
za SkasaN

Ženské rybářské závody

Třetí zářijovou sobotu bylo u nedvědického rybníka opět živo. Kolem deváté hodiny ranní se u rybníka začaly scházet ženy a dívky, které byly připraveny se s udicí v ruce probojovat na stupně vítězů. O titul Rybářka roku 2021 letos bojovalo 26 žen. Pstruzi byli do rybníka vysazeni již ve středu před sobotními závody, aby měli čas se s aklimatizovat a „brali“ – a opravdu byla aktivita ryb oproti jiným závodům vysoká. Společnými silami ženy z rybníka vylovily celkem 187 pstruhů. Některým z nás ryby braly více, jiným méně, ale to už tak bývá. Mě třeba navnadily v prvním kole, kdy jsem se pomalu připravovala na fotku s pohárem v ruce. A ejhle... ve druhém kole, po změně stanoviště, jsem si mohla číst knihu, protože můj háček s masnými červy a kukuřicí žádnou rybu nezajímal. Věřím, že příště to bude určitě lepší, to si jako motivaci říkám každý rok!

Na stupně vítězů se letos postavily mimonedvědické rybářky. Třetí místo obsa-

Ženské rybářské závody
Foto: Ivona Klusáková

dila Nikola Riglová z Brna, druhá skončila Jana Němečková z Nového Města na Moravě. Titul Rybářka roku 2021 si z Nedvědice odvezla Ilona Grecová z Maršovic.

Na trávě u přítoku rybníka tentokrát

vyrostlo o několik stanů více než obvykle. Kromě tradiční udírny si pořadatelé a jejich pomocníci pro návštěvníky závodů připravili několik rybích pokrmů. V rybí kuchyni, jak jsme tomu interně říkali, se připravovala smažená treska s bramborovým salátem, rybí polévka z tresky, smažily se grundle a byl připraven rybí salát z křišťálových sledů. Kladných ohlasů na připravené občerstvení a vykoupení rybích pokrmů během závodů si nesmírně vážíme a určitě zase něco takového připravíme. Zároveň bych touto cestou chtěla poděkovat všem, kteří se s námi na přípravě závodů podílí. Bez nich by to totiž nešlo!

Za spolek 1. RK Nedvědice Vám, čtenářům Zpravodaje, přeji klidné prožití adventního času. Ať ho strávíte obklopeni svými blízkými a vánoční čas prožijete ve zdraví a pohodě.

Ivona Klusáková
za 1. RK Nedvědice

ZPRÁVY Z FARNOSTI

Pořad nadcházejících nedělních a vánočních bohoslužeb

neděle 19. 12. 2021	za rodiče Sedlářovy a Baksovy
pátek 24. 12. 2021 (ve 20.00 hod.)	za farníky
sobota 25. 12. 2021 (v 8.30 hod.)	za farníky
neděle 26. 12. 2021	za rodiče Škodrnovy a přízeň
pátek 31. 12. 2021 (v 15.00 hod.)	na poděkování za uplynulý rok
sobota 1. 1. 2022 (v 8.30 hod.)	za mír ve světě
neděle 2. 1. 2022	za farníky
neděle 9. 1. 2022	za Arnošta a Zdeňku Rossí, rodinu Rossí a Macháčkovu
neděle 16. 1. 2022	za rodinu Mitášovu, rodiče Švestkovy a přízeň
neděle 23. 1. 2022	za rodiče Kaňovy, syny Vladimíra, Josefa a Jiřího, Bohunku a manželku
neděle 30. 1. 2022	za rodinu Mitášovu, Švestkovu a přízeň
neděle 6. 2. 2022	za rodinu Mládkovu, Večeřovu, Pekařovu, Kítnerovu, Hájkovu a duše v očistci
neděle 13. 2. 2022	za Věru Tomáškovou, rodiče Čepičkovy, Tomáškovy a Jaroslavu Veselou
neděle 20. 2. 2022	za rodinu Vázlerovu, syna s rodinou, Jaroslavu Vázlerovou, rodiče Vázlerovy, Válkovy, duše v očistci a za uzdravení rodových kořenů
neděle 27. 2. 2022	za rodinu Lukáškovu, Nedomovu a Vojtovu
neděle 6. 3. 2022	za pana děkana Františka Brunclíka
neděle 13. 3. 2022	za rodinu Patlokovu, Mitášovu, Bednářovu a Josefa Sedláře
neděle 20. 3. 2022	za rodiče Sedlářovy a Baksovy
neděle 27. 3. 2022	za manžele Urbanovy a syna

Nedělní mše začínají v 8.30 hodin.

V Římskokatolické farnosti Nedvědice pod Pernštejnem, jak zní oficiální název, působily mnohé významné osobnosti, které její vývoj výrazně ovlivnily. Farnost vytváří obce a části obcí: Nedvědice, Bořinov, Býšovec, Dolní Čepí, Horní Čepí, Chlébské, Kovářová, Pernštejn a Smrček.

Celý vývoj samozřejmě ovlivňují především představitelé farnosti a jejich nadřížení. Chtěli bychom se s Ing. Františkem Bednářem za pomoci našeho pana faráře P. Zdeňka Chylíka postupně této historii a osobnostem věnovat, neboť sahá do hluboké minulosti našeho regionu a nebyla podrobněji zpracována. Pro toto číslo Zpravodaje jsme vybrali osobnost faráře pátera Františka Straky.

František Straka se narodil 22. dubna 1836 v obci Kotlasy u Žďáru nad Sázavou. Vystudoval bohosloví v Brně a působil v několika farnostech, mimo jiné i jako farář v Prosetíně. V Nedvědici se stal farářem 13. května 1878 po P. Antonínu Dostálovi, který zde byl od roku 1871. P. František Straka byl knězem působícím v Nedvědici ve složitém období konce 19. století. Měl však podporu bývalé vrchnostenské správy, jmenovitě hrabaty Vladimíra I. a II. Mittrowských z Mitrovic a Nemyšle (žijících již nepravděpodobně na hradě Pernštejně, v Dolní Rožínce a v Sokolnicích). Žil ve shodě s vedením obce nazývané v té době městečkem. Figuruje u všech významných akcí v Nedvědici a celé farnosti. Již v roce svého nástupu do farnosti Nedvědice, tj. v roce 1878, světil slavnostní prapor zdejších hasičů. Jednalo se o dar krásné hraběnky Julie Mittrowské Salis-Zizers, manželky Vladimíra I., která mu také byla kmotrou. Doložena je jeho účast na slavnosti otevření parku „Pod kaštaný“, který byl, jak píše kronikář, upraven Sborem dobrovolných hasičů v Nedvědici. Za jeho účasti byly hasičstvem slavnostně zasazeny roku 1898 lípy jako památka padesátiletého jubilea Jeho Výsosti císaře Františka Josefa I.

Jak píše Miloslav Kunc v publikaci *Farnost Nedvědice pod Pernštejnem* (vydané ve Vídni v roce 1943) byl kostel svatě Kunhuty z osmnáctého století postupně vybavován a zdokonalován. Původně měl šindelovou střechu. Lavice byly pořízeny v roce 1786, roku 1851 byla podlaha vydlážděna mramorovými dlaždicemi. Roku 1888 za P. Františka Straky byl kostel uvnitř celý vymalován a rovněž byla provedena oprava fasády. Zmíněný Miloslav Kunc v publikaci *Farnost Nedvědice pod Pernštejnem* píše: „Roku 1888 nechtěli farníci bleskosvod, když jim to farář radil, že prý tam nikdy neuhodilo.“ Do kostelní věže ale do roka uhořelo a následky byly pro farnost mimořádné.

Po velké opravě kostela byl roku 1889 o této události vytvořen zápis, jenž byl uložen do makovice věže. Před osmi lety, v roce 2013, byla prováděna velká oprava věže

a tehdy musela být makovice obsahující historické dokumenty sejmuta a komisionálně otevřena na faře. Otevření bylo pod patronací faráře P. Zdeňka Chylíka, starosty městyse Ing. Pavla Vejrosty a zástupců farnosti. Nahlédneme nyní na úvodní část pamětního spisu sepsaného farářem Františkem Strakou s minimálními jazykovými úpravami originálu:

Pamětní spis

Léta Páně 1889 dne 27. dubna v sobotu o 4té hodině odpoledne uhořel hrom či jak se jinak praví blesk na vrchu do bání, ačkoliv nikdy napřed se něco podobného zde na kostele v Nedvědici nestalo. Napřed se mračilo málo jen pak se silně zamračilo, začalo poznenáhlu pršet, pak se strhl veliký liják, však ale nehřmělo před tím až pak v tom prudkém lijavci se zabýsklo a v tom okamžiku stalo se nám to uhoření. Z věže to přeskočilo do kostela, porouchalo nám obraz Panny Marie u postranního oltáře, andělíčky tam nad obrazem rozbilo, pak očudilo rám a pozlátko na něm, přeskočilo na obraz za hlavním oltářem, počudilo ho na vrchu, rám poškodilo a pozlátko, andělíčky rozbilo nad obrazem tímto. Též to počudilo na dvou obrazech Křížové cesty na straně, kde je kazatelna blízko kropenika u postranních dveří kostelních. Na mnohých místech v kostele to udělalo díry a maltu odrazilo, v celku není ani dost na 30 místech co to poskákalo. Ciferník od hodin to odrazilo a srazilo dolů, stroj hodinový ale šel, na zdech z venku na kostele jmenovitě blízko hodin nadělalo to velikých brázd. Loňského roku tj. 1888 v létě byl kostel z venku i z vnitřka obílen, střecha na kostele opravena, bání novým šindelem pokryta. Na třetí neděli adventní téhož roku zbudována od dobrodinců slušná Křížová cesta, asi přes 400 zlatých stála od Svobody z Velké Bíteše malíře a pozlacovače sem dodaná se v jmenovanou neděli od důstojného pana děkana z Lomnice Ferdinanda Špičky dopoledne slavně za asistencí posvěcena a tak chrám Páně okrášlen a vyzdoben; letošního roku ale bohužel poškozen. Štěstí bylo, že nechytilo a nehořelo, a ještě větší škoda se nestala. Kostel byl pojištěn u Triestské společnosti asekurační a obdrželo se 430 zlatých.

Foto: Jiří Šmíd

Pamětní spis P. Františka Straky pokračuje popisem oprav kostela a uvedením seznamu osob v té době působících na důležitých místech nejen ve farnosti, ale i na Biskupství brněnském a uvádí i Jeho Veličenstvo císaře rakousko-uherského Františka Josefa I. Musíme ocenit pana faráře, že nezapomněl na práci místního zámečnicka, který vyrobil krabičku pro uložení tohoto spisu a dalších pamětních předmětů do makovice slovy: *Tuto krabičku plechovou zhotovil pan František Vendolský, zámečnický v Nedvědici.*

P. František Straka byl ve svém poslání faráře velice pracovitý, ve farnosti oblíbený a pořídil přehledný záznam o důležitých událostech místa i okolí do farní kroniky Nedvědice z let 1880 až 1886. Jeho život v Nedvědici končí na faře 11. září 1902 ve věku 66 let. Pohřeb měl P. František Straka vskutku velký, což dokládá jeho oblibu a uznání mezi obyvateli Nedvědice. Pochován byl do kněžského hrobu v původní části hřbitova, kde jsou hroby kněží dosud. A k rozloučení s ním patří i unikátní fotografie z jeho pohřbu, která je nejstarší známou fotografií nedvědickeho hřbitova zcela zaplněného truchlícími.

Jiří Šmíd

To je název nové knihy, která pojednává také o farnosti Nedvědice, jež je součástí tišnovského regionu. V minulosti sice vyšly nějaké brožury, které se zabývaly tématem nedvědicke farnosti, ale to je již dávno, a navíc jsou to často jen kusé informace. Na několika stránkách této knihy budete seznámeni s naší farností, a to nejen z pohledu historických památek, které se zde nacházejí, ale také s duchovním životem. Jde o období let 1995–2020. Mnohé informace Vám jistě budou známy, ale přesto se vždy dá něco doplnit, zvláště v oblasti činnosti farnosti. Kromě textu zde také najdete fotografie, jež lépe vystihnou oblast nedvědicke farnosti – farního kostela a jejího okolí. Mnoho podnětů k napsání těchto stránek zvláště poskytla farní kronika, která obsahuje hodně cenných informací.

Knihu si můžete za dobrovolný příspěvek jako dar kostelu zakoupit v infocentru.

P. Zdeněk Chylík

HISTORIE

Před 100 lety zemřela Marie Loosová, matka architekta Adolfa Loose

Ve Zpravodaji se pravidelně snažíme připomínat osobnosti, které ovlivnily život v Nedvědici nebo se podílely na propagaci celého Nedvědicke. Využíváme k tomu především jejich životních jubileí, ať už to byly osobnosti spjaté s historií hradu, s přírodou, sportem či životem v obci. Letos je tomu sto let od úmrtí paní Marie Loosové. Tato dáma vždy žila trochu v ústraní. Nejprve jako nenápadná manželka významného sochaře a kameníka Adolfa Loose, později zřejmě jako neoprávněně odmítaná matka světově uznávaného funkcionalistického architekta Adolfa Loose.

Marie Loosová se narodila 22. ledna 1833 v Jihlavě, čp. 167, jako Marie Anna Karolína Hertlová, dcera Franze Hertla, magistrátního rady, tedy člena rady města Jihlavy a Franzisky Hertlové, rozené Weckher von Roseneck. Ke sňatku s Adolfem Loosem svolila až ve svých sedmatřiceti letech, kdy již její rodiče nežili. Marie v tu dobu bydlela u příbuzných v Břeclavi čp. 1 (dnes Zámecké náměstí č.1).

Její svatební věno činilo 25 tisíc zlatých, byla tedy nevěstou jistě velmi atraktivní. Matřiční záznam o jejím sňatku s Adolfem Loosem uvádí, že se konal ve farním kostele sv. Václava v Břeclavi 2. února 1870. Snoubence neoddaval břeclavský farář, ale Tomáš Beránek, kaplan ve Valticích a bratr svědka. Svědky byli Dr. Alois Beránek (advokát v Hodoníně, příbuzný z rodiny matky ženicha) a Vinzenz Loos (obchodník ve Vídni, mladší bratr ženicha).

Novomanžel Adolf Loos byl tehdy již čtyřicetiletý zralý muž. Jen díky významnému věnu manželky mohli společně po roce a půl zakoupit v Brně za 13 700 zlatých obytný dům s kůlnou, dílnou a zahradou ve Friedhofgasse čp. 20–22 (na místě dnešního hotelu Continental v Kounicově ulici). Rodina Loosova přišla do Brna z Jihlavy asi v roce 1838. Již jako mladý se v Brně velmi rychle uchytil. Vedle kamenického řemesla, jemuž se vyučil a které se v jeho době velmi rozvíjelo, se prosazuje jako sochař.

K tomu má ještě velmi dobré obchodní nadání a dovele se prosadit ve městech vyhlašovaných soutěžích. Brno se v té době měnilo významným způsobem a představilo se ve stylu svého velkého vzoru – města Vídně.

Adolf Loos, kameník a sochař, tedy získal významné zakázky. Pro nás v Nedvědici je důležité, že si jej vybral Vladimír hrabě Mittrowský

na stavbu rodinné hrobky v doubravnickém kostele. O stavbě hrobky jednal Mittrowský již od roku 1862. V tomto roce také domlouval s vedením obce Nedvědice pronájem lomu, neboť chtěl na stavbu hrobky využít krásný nedvědicke mramor. Stavba se úspěšně rozběhla a Adolf Loos byl jistě spokojen i finančně zajištěn. Pro svoji firmu dovedl získat schopné pracovníky. Mezi ty nejznámější patří Jan Eduard Tomola, rodák z Rousínova, kameník a sochař, navíc schopný projektant staveb, zvláště církevních. Právě J. E. Tomola byl v roce Loosova sňatku pověřen zmodernizováním mramorového lomu v Nedvědici (přesná smluvní formulace pověření zní: „Postavit mramorovou industrii v Nedvědici“). Ta měla být pro Loosovu firmu jedním z hlavních zdrojů tehdy velice žádaného mramoru. Lom v Nedvědici ve Žlebě měla Loosova firma pronajatý od roku 1862. V roce 1877, po jedenácti letech spolupráce, se stává J. E. Tomola oficiálním společníkem Loosovy firmy.

Loosova rodina velmi dobře začala svůj život. V domě vedle dílny, za zdí tehdejšího městského hřbitova, se jim brzy po svatbě narodily všechny tři děti: Adolf (1870–1933), Irma Marie (1872–1908) a Hermína (1873–1905). Malý Adolf Loos se od malíčka upnul na otce a na dvoře plném kamenných děl a nedokončených sochařských prací byl šťastným dítětem, kterého podle vzpomínek pamětníků nic jiného nezajímalo. Nehrál si s ostatními dětmi, neměl zájem o učení, neuměl kreslit. Maminka z něj byla nešťastná a on nevycházel s ní ani se svými sestrami.

Archiv Jiřího Šmída

V této době zasáhla rodinu nečekaná smrt otce. Sochař a kameník Adolf Loos zemřel v Brně 31. 3. 1879 v nedožitých padesáti letech. V den pohřbu 2. 4. 1879 vyšla v novinách Brünner Morgenpost zpráva, že i přes úmrtí Adolfa Loose bude firma Loos a Tomola nadále působit beze změn, neboť manželka zesnulého a pan Tomola zůstanou společníky. Jan Eduard Tomola (1845–1907), v té době již významný brněnský sochař, se ovšem krátce po Loosově smrti osamostatnil a dohodu s vdovou vypověděl. Zřídil si vlastní atelier, ale využíval kontaktů z doby, kdy spolupracoval s Marií Loosovou. Ač byl po rodičích Čech a ve své době velmi úspěšný, jeho protičeské postoje jej později z české společnosti na Brněnsku vyřadily.

Porušení dohod o provozování firmy bylo pro Marii Loosovou velikou ranou,

kteřou nemohla předpokládat. Po otcově smrti se mladý Adolf, budoucí slavný architekt, upnul na matku. Dlouho ale tento vztah nevydržel. Matka se snažila chlapce vychovávat a usměrňovat. Sestry se spolu s matkou spojily proti Adolfovi, který se začal bránit svojí nezkrotnou povahou, až u něj vzrostla veliká nenávist k rodině a k matce zvláště. Matka hradila veškeré synovy finanční nároky. V době studií ve Vídni byl častým návštěvníkem pochybných nočních podniků a měl radost z velkých útrat, které maminka vždy zaplatila.

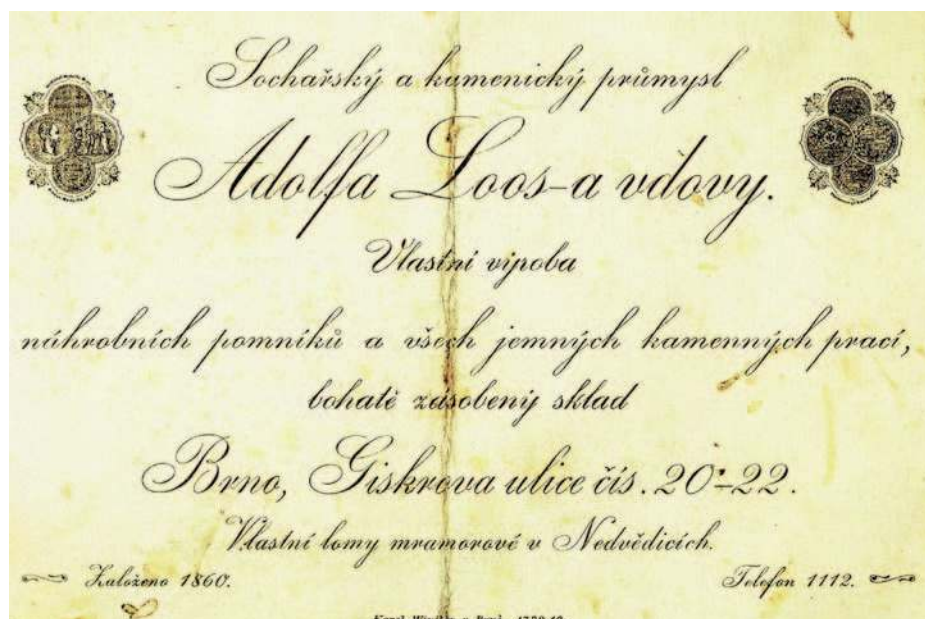
Protože ale nedokončil započatá studia, rozešel se s ní ve zlém. Roku 1891 definitivně „spálil mosty“ a ubytoval se ve Vídni. Vzdal se jakýchkoliv nároků na dědictví. Marie Loosová chtěla ale udržet zavedenou a prosperující kamenickou

firmu, vedla ji proto sama pod názvem „Kamenosochařství Adolfa Loose – vdovy“. V Nedvědicích, nedaleko lomu ve Žlebě, si nechala postavit v roce 1900 vilku čp. 104, kterou především v letním období využívala. Slavný architekt, jemuž bylo v té době již třicet roků, matku v Nedvědicích asi nikdy nenavštívil, což musela těžce nést. Dcera Hermína byla svobodná a bezdětná, zemřela roku 1904 ve věku 32 let. Irma Marie se provdala za Alberta Pirschla a v roce 1894 se jim narodil syn Valtr (někdy též Waltr či Walter), kterého v roce 1915 na přání své matky adoptoval Adolf Loos. Adopce se uskutečnila u soudu v Tišnově 14. 1. 1922 a jejím důvodem bylo zachování jména Loos v zavedeném podniku a snadnější převedení kamenické dílny na jediného mužského potomka v rodině.

Marie Loosová byla jedinou majitelkou firmy „Adolf Loos – Witwe“ až do své smrti. Celý život dokázala bojovat s nepřízní osudu, který jí vůbec nepřál. Definitivní rozchod se synem, i když úspěšným, ale konfliktním, nesla jistě jako máma těžce. Zemřela ve vysokém věku 88 let 2. října 1921 ve Vranově nad Dyjí. Pochována byla v Brně na ústředním hřbitově.

Valtr Loos pak kamenickou dílnu vedl až do počátku 40. let (asi 1942). Jeho další osudy nejsou známy. Kamenická firma Adolfa Loose st. oficiálně zanikla až v roce 1950.

Jiří Šmíd

Za zapůjčení dokumentů o rodině Adolfa Loose srdečně děkuji paní PhDr. Dagmar Černouškové.

Rodiče s dětmi opět cvičí

Po několikaleté odmlce se do tělocvičny nedvědecké základní školy vrátilo cvičení rodičů s dětmi. Tradice této tělovýchovné aktivity sahá až do poloviny 80. let 20. století, kdy jsme začínali s pravidelným cvičením, pamětníci si jistě vzpomenu... a někteří nyní už jako rodiče společně s dalšími přivádějí k pohybovým aktivitám své děti. Proč je důležité, ale hlavně prospěšné kolektivní cvičení dětí s rodiči v opravdové, navíc krásně zrekonstruované tělocvičně? Obě dvě strany odkrývají mnohdy netušená zákoutí svých povah... Malý cvičenec objevuje nový neznámý prostor, navazuje sociální kontakty s kamarády, které zatím neznal, poznává trochu jiný kolektiv

s jinak nastavenou přátelskou motivací. Učí se obratnosti, využívá netradiční pomůcky, náčiní, nářadí, které doma nenajde. Hraje si, zdravě soutěží, zdolává překážkové opičí dráhy, překonává strach z neznámého prostředí. Může se těšit na překvapení a shledání s kamarády. Víme přece, že „příklady táhnou“ a pozitivní motivace patří k těm nejlepším. Společně strávená hodinka v tělocvičně patří jen a jen rodiči a jeho dítěti, nikdo je neruší, neodvolává, nikam nemusí spěchat. Je skvělé pozorovat, jaké pokroky Vaše dítě před Vašima vlastníma očima dělá. Nikdy není pozdě začít, a proto se neostýchejte přijít mezi nás. Naučte Vaše dítě radosti ze společného pohybu

Foto: Iva Zádrapová

už v útlém věku a buďte při tom s ním! Cvičíme každý čtvrtek od 16:00 hod. v tělocvičně základní školy.

Libuše Císařová
cvičitelka

Jóga je prožitek z pohybu

Hodiny jógy se snažím přizpůsobit a připravit tak, aby spolu mohli cvičit jak začátečníci, tak i mírně pokročilí. Lekce jsou vhodné také pro osoby se zdravotními potížemi. Každá hodina je zaměřena na určitou část těla. Různé ásany (pozice) mají odlišný efekt na tělo. Budují sílu a výdrž, zlepšují svalový tonus a zklidňují psychické napětí. S přibývajícím věkem se zkracují krátká spojení mezi obratli po celé délce páteře a hrudníku, což má za následek špatné prokrvení a vyživení meziobratlových plotének. Jóga protahuje s důrazem na velmi hluboké dýchání, které pak aktivuje svaly hrudníku, břicha, pánve, a vyvolává tak pohyb žebířů okolo páteře. Tím léčí bolesti, vrací tělu jeho přirozenost, volnost i plnou kapacitu energetického proudění. Když odcházíme z hodiny, najednou je tělo živější a vitálnější. Takže s jógou se to lépe stárne.

Foto: Archiv Marty Skoumalové

Přijďte mezi nás i Vy. Cvičíme každé pondělí od 19:00 hod. v místní sokolovně.

Skoumalová Marta

Zdravá noha versus plochá noha

Již od roku 2007 nabízíme našim pacientům počítačové vyšetření chodidel prostřednictvím přístroje Podoskop od maďarské firmy Podiart, kterou v ČR zastupuje firma PEDIKOM Czech s.r.o. Podiologie neboli péče o správnou klenbu nožní u nás patří mezi základní pilíře správně vedené fyzioterapie. Plocha nohy představuje základnu, o kterou se ve stoji opíráme a při pohybu měníme její zatí-

žení. Dále je také orgánem, který podává mozku svými kožními, šlachovými, svalovými i kloubními nervovými receptory informace o prostředí, po němž se pohybujeme.

Zdravá noha se opírá o terén ve třech bodech, a to na I. a na V. metatarsální kosti a na kosti patní. Mezi těmito hlavními body se vypínají klenby, které známe ze stavitelství. Když stojí nohy vedle sebe, utváří kupolovitou klenbu. Tato klenba není strnulá. Pomocí šlach a vazů, jež se pnou mezi kostmi, jsou otřesy vzniklé při chůzi dokonale ztlumené a chůze se stává plynulou. Noha plní funkci statickou (je oporou vzpřímeného těla), dynamickou (nezbytná pro chůzi a běh) a adaptační (tlumení nárazů, přizpůsobení nohy povrchu podložky

apod.). Pro tyto své funkce je vybavena složitou stavbou a architektonikou dvou klenutých oblouků (podélné a příčné klenby). V případě jejich zborcení se pružnost vytrácí a tlaky i otřesy stoupají vzhůru po páteři. V dětství je mnoho pacientů s bolestmi zad, změnami postavení páteře – skoliózou a stavů spojených s dětským plochonozím. V dospělosti mezi první příznaky ploché nohy patří pocit únavy nohou, hlavně po zátěži delší chůze a stáním. Dále jsou to otoky a pocit těžkých nohou, někdy pálení až trnutí nohou nebo naopak pocit chladu. Často existují pro vznik ploché nohy dědičné predispozice, nadváha, profesní přetěžování a následky úrazu. Také okolnosti, jako je nevhodná obuv, mohou napomáhat ke vzniku ploché nohy.

Plochá noha ztrácí svoji eleganci a schopnost pružné chůze. Způsobuje zpočátku bolestivost šířící se do celého chodidla a nártu, navíc vyzařuje do svalů holeně, kolenou a stehen. Ba co víc, do svalů v bederní a křížové oblasti. Mezi typické stížnosti pacientů patří rychlá únava dolních končetin, jejich větší potivost a změny na kůži. Pro správnou klenbu nožní v dětském věku je důležité nechat dítě, aby si naplnilo své přirozené nároky na pohyb. V žádném případě nezasahovat násilně do přirozeného vývoje organismu, jako je např. stavění dětí předčasně na nohy, dělání dlouhých unavujících procházek, nesprávná obuv atd. Při příznacích plochých nohou v dospělosti je nutno klenby podepřít vhodnou ortopedickou vložkou. Dále je nutné osvojení si správné chůze. Nohy pokládáme rovnoběžně a nevytáčíme je ven či dovnitř. Při stání nohy vždy odpočívají na vnější hraně chodidla a tím nedovolíme, aby se bortil vnitřní kotník. Důležitým krokem je pravidelné cvičení nohou, kde cílem je protažení zkrácených svalů nohou.

Mezi další vrozené či získané deformity nohou patří:

- **Vysoká klenba nožní**, při které se střed chodidla nedotýká terénu vůbec a tím se přetěžuje přední část chodidla a pata.
- **Zborcená příčná klenba** je nejčastějším problémem statiky nohou a v pozdějším věku způsobuje tvorbu otlaků a kladívkovitých prstů.
- **Vbočený palec** (hallux valgus) je důsledkem klesání příčné klenby. Palec je zahnutý směrem dovnitř, tj. směrem k ostatním prstům. Při větších deformacích palec tlačí na sousední druhý prst. Na palcovém kloubu z vnitřní strany se tvoří výrůstek následkem tlaku a dráždivého tření o obuv, který je následně bolestivý i v klidovém stavu.
- **Kladívkový prst** vzniká každodenním drážděním, když se bortí klenba nožní a nejčastěji je to II. prst. Na vrcholu ohybu se utváří kuří oko, které je bolestivé při nošení obuvi.
- **Ostruha patní kosti** – jedná se o kostní trn, který vyrůstá z patní kosti. Vzniká jako kompenzační mechanismus

na přetížení úponů k patní kosti. Také při plochonoží úpony v chodidle vyvíjí nadměrný tlak na patní kost a vytvoří se zánět okostice, tvorba kostního trnu.

- **Zánět a přetržení Achillovy šlachy** jsou způsobeny neustálým napínáním Achillovy šlachy nejčastěji u sportovců nebo v důsledku poklesu kotníku, ploché nohy. Neustálé napínání způsobuje degeneraci šlachy, a tím buď zánět, či přetržení.

Včasným nošením speciálních, na míru vyrobených, ortopedických vložek do bot lze předcházet a zabránit rozvinutí těchto nemocí. Cílem léčení pomocí vložek Pedikom je korekce špatného uspořádání tlakových bodů, tím se obnoví narušená rovnováha statiky těla. Pomocí počítačového programu zhotovíme aktuální tlakový snímek chodidel, který je základem pro výrobu ortopedických vložek. Veškeré informace jsou na www.nedfyzio.cz.

Mgr. Radek Nedoma
fyzioterapeut

Jak správně pečovat v zimě o vlasy?

V zimním období jsou vlasy nadměrně zatěžované. Působí na ně mráz, vítr, sníh, suchý vzduch v přetopených bytech, změny teploty způsobené přechodem z tepla do zimy. Vlasy se často více mastí, elektrizují, jsou zplhlé, křehké a mohou se tvořit lupy. Právě proto je péče o vlasy a vlasovou pokožku v zimních měsících velmi důležitá.

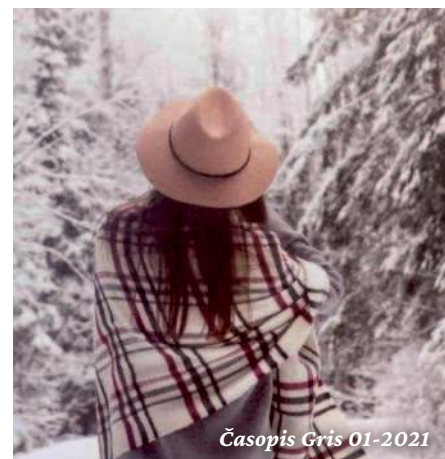
Podstatné je správné mytí vlasů, použití vhodného šamponu, kondicionéru, popř. masky. V zimě vlasy často elektrizují, což je projevem jejich dehydratace. Měli bychom tedy používat alespoň 1x za 14 dní hydratační masku, která je vyživí zevnitř. Kondicionér je potřeba použít

po každém mytí, protože uzavře šupinky na povrchu vlasu.

Vlasy fénujeme teplým, ale ne horkým vzduchem. V zimě nikdy nevycházíme ven s vlhkými vlasy, krystalky vody by mohly zmrznout a vlasy by se začaly lámat. Po vyfoukání je také vhodné použít do konečků vlasový olej, který je vyživí, uhladí a zároveň zabrání elektrizování.

Významná je i péče zevnitř, kromě kvalitní pestré stravy můžeme užívat i vhodné potravinové doplňky.

Hana Kubánková

Časopis Gris 01-2021

Co všechno bychom měli vědět o eReceptu

Od 1. 1. 2018 je povinná tzv. elektronická preskripce, což znamená, že lékaři mohou vystavovat recepty **pouze v elektronické podobě**. V lékárnách jsou pak léky na základě těchto elektronických receptů (eReceptů) vydávány. Existuje několik výjimek, kdy je možné lékařský předpis vystavit i nadále v takzvané listinné podobě, takže s „papírovými“ recepty se můžete prozatím setkat například:

- v případě receptů (označených modrým pruhem) na léčivé přípravky obsahující omamné nebo psychotropní látky,
- při předepisování veterinárních **receptů**
- a nejčastěji nejspíš v situaci, kdy z pro-

kazatelných technických důvodů není možné vystavit lékařský předpis v elektronické podobě (při výpadku elektřiny či internetového připojení) a zdravotní stav pacienta předepsání léčivého přípravku vyžaduje.

Co je vlastně eRecept?

Jedná se o lékařský předpis vystavený v elektronické podobě, který je lékařem uložen do tzv. Centrálního úložiště elektronických receptů (CÚER). Každému eReceptu je přidělen **unikátní identifikátor** = dvanáctimístný kód složený z písmen a čísel. V lékárně pak lékárník tento identifikátor načte, a pokud je eRe-

cept v CÚER nalezen, vydá předepsaný léčivý přípravek pacientovi.

Lékař může eRecept (resp. jeho identifikátor) pacientovi předat v několika různých podobách:

- na papírové průvodce – ta sice může být původnímu listinnému receptu hodně podobná, ale pokud neobsahuje všechny potřebné náležitosti (například razítko zdravotnického zařízení ani podpis lékaře), o klasický recept se rozhodně nejedná,
- ve formě SMS nebo e-mailu,
- prostřednictvím speciální aplikace v mobilním telefonu, případně na jiném elektronickém zařízení. To může

být pro některé pacienty matoucí, protože se domnívají, že jim bylo vystaveno více receptů. Ve skutečnosti se ale jedná pouze o různé způsoby předání identifikátoru k jednomu eReceptu. Zjednodušeně se dá říct, že stejný kód = jeden eRecept, je jedno v jaké podobě ho máte k dispozici. Formát, v jakém je identifikátor eReceptu pacientovi předán, vždy závisí na domluvě mezi lékařem a pacientem.

Relativní novinkou, o které stále mnoho pacientů neví, je možnost vyzvednutí léků na **identifikační doklad pacienta** (občanský průkaz, cestovní pas). Doklad pacienta slouží pouze pro načtení identifikátorů všech platných eReceptů v centrálním úložišti. Pokud má pacient více receptů v mobilním telefonu, tak se tím velmi urychlí načtení eReceptů do lékárenského systému a následný výdej léků.

A jaké jsou vlastně výhody elektronické preskripce?

Cílem je rozhodně zjednodušení a zlepšení dostupnosti léků pacientům a také zvýšení bezpečnosti jejich léčby. Pacient nemusí nutně navštívit svého lékaře, aby získal potřebné léky. Což je výhoda především při opakovaném předepisování léků u chronických pacientů, kteří tak sníží riziko onemocnění při kontaktu s nemocnými v čekárně lékaře nebo v případě, kdy je pacient na dovolené mimo své bydliště a léky si zapomene. Toto usnadnění zvyšuje i spolupráci pacientů a jejich ochotu pravidelně užívat léky.

Díky tomu, že se informace o výdeji léčivého přípravku zapisuje do úložiště, může

Kód pojišťovny 1 1 1	RECEPT série UO 0224858	paž.č.
Příjmení a jméno Novák Josef		
Číslo pojištěnce 0 1 0 1 0 1 1 1 1 f.		
Bydliště (adresa) Lhota, Nová 11		
☒ R ☐ C ☐ P	Rp/ Ac. salicylici Vaselini M.f.ung. D.S. Na paty V Z O R	sk. kód 5,0 ad 100,0
☐ I ☐ C ☐ P	Rp. MUDr. Jiří Novotný Praktický lékař Lhota, Stará 25 tel. 345 678 901	Cena 12 345 678
Dneš 29. 8. 2007		Vydal

lékař zjistit, zda byl přípravek na vystavený předpis vybrán, má i informace o tom, zda a za co byla provedena záměna léku. Ta je někdy nezbytně nutná, pokud má například lékařem předepsaný lék dlouhodobý „výpadek“ na trhu. Díky napojení na tzv. Lékový záznam může vydávající lékárník zjistit, jaké léky pacient bral v minulosti, a předejde se tomu, aby mu byl pokaždé vydán sice stejný přípravek, ale od jiného výrobce.

Další nespornou výhodou je i to, že eRecept nelze zfalšovat, případně vyplnit neúplně.

I když elektronická preskripce přináší řadu výhod, najdou se i skutečnosti, které pacientům ne zcela vyhovují. Například z identifikátoru eReceptu v mobilním telefonu nelze vyčíst informace o názvu léku, jeho dávkování apod. Často pak až v lékárně

ně zjistí, že mu byl předepsán jiný lék (jeho síla nebo množství), než potřeboval. Dále je velice důležité hlídat platnost eReceptu!

Elektronický recept má platnost **14 kalendářních dnů** počínaje dnem následujícím po dni jeho vystavení, neurčí-li předepisující lékař jinak. Existují však rovněž i určité výjimky:

- Recept, který obsahuje příznak „Neodkladná péče“ nebo „Pohotovost“ je platný pouze do konce prvního dne následujícího po dnu jeho vystavení.
- Opakovací recept: platí 6 měsíců, nestanoví-li předepisující lékař jinak, počínaje dnem jeho vystavení, nejdéle však 1 rok od jeho vystavení.

Jestliže dojde k vypršení platnosti eReceptu, **nelze na něj v žádném případě léky vydat.**

Pokud nestiháte léky vyzvednout, je třeba před blížícím se dnem vypršení eReceptu kontaktovat lékaře a požádat jej o prodloužení doby platnosti. Stejně tak je možné zavolat i do lékárny, nadiktovat identifikátor receptu a dohodnout se na jejím prodloužení. Lékárník může prodloužit dobu platnosti elektronického receptu až o dalších 14 kalendářních dnů. Na to je potřeba pamatovat především v případě, pokud v lékárně neměli všechny předepsané léky k dispozici – platnost eReceptu se neprodlouží automaticky a je dobré se domluvit s vydávajícím lékárníkem, do kdy je potřeba vyzvednout zbylá balení léků.

Hana Kostková

TAJUPLNÉ BYLINKY... známé i neznámé

Milí čtenáři, před námi je období nejkrásnějších svátků v roce – Vánoce a s nimi spojené tradice. Svojí kouzelnou atmosférou nás dokážou naladit a přenést naši mysl do pohody, navzdory všemu, co se kolem nás děje. Doufám, že Vám ke sváteční pohodě dopomůže i tento bylinkový článek.

MĚSÍČEK LÉKAŘSKÝ *Calendula officinalis*

Měsíček patří k jedné z nejvšestrannějších bylin, je nositelem mnoha léčivých vlastností a tradiční rostlinou venkovských zahrad. Žluté a oranžové květy měsíčku jsou v přírodě nepřehlédnutelné. Vykvétá velice brzy po výsevu a kvete po celé léto až do pozdního podzimu (viz foto měsíčku pořízené letos 26. 11. ráno, těsně před první sněhovou nadílkou). Jméno získal díky víře, že rozkveté vždy na začátku každého měsíce.

Měsíček lékařský
Foto: Jana Hriadelová

Starí Egypťané přisuzovali měsíčku omlazující účinky, Peršané a Řekové jej hojně využívali ke zdobení a ochucová-

ní jídel. V Evropě byl využíván k barvení másla, sýrů, k dochucování polévek a do směsí potpourri. Měsíček miluje slunná místa. Květy měsíčku mají uklidňující, léčivé a antiseptické účinky, proto jsou často využívány v mastech při běrcových vředech, křečových žilách, proleženinách a podlitinách. Výtažek se užívá pro zlepšení trávení a na podporu tvorby žluče (vhodné pro alkoholiky). Měsíčková silice se používá v mnoha kožních preparátech a při léčbě aromatickými látkami.

Žluté a oranžové květy měsíčku uzavírají řadu žlutokvětých bylinek, o kterých jsem psala v minulých článcích, a na řadu přichází barva červená. Je to barva ohně a úzce souvisí i s vánočními svátky, protože červené dekorace ožíví nejen stromček, ale i adventní věnec a sváteční stůl.

Červená je barva lásky, vášně, tvořivosti a energie. V negativním smyslu je barvou války a krvavého násilí. Je barvou

základní první čakry, která nás spojuje s fyzickým tělem. Její centrum je mezi konečníkem a pohlavními orgány. Ovlivňuje vše pevné v těle (kosti, páteř, zuby), dále konečník, vnější pohlavní orgány, tlusté střevo, prostatu, krev, stavbu buněk a dolní končetiny. Pokud je první čakra v harmonii, tak máme pocit bezpečí, jistoty, plány se uskutečňují lehce, máme dostatek energie a životní síly. Materiální zabezpečení je v rovnováze a k životu přistupujeme všeobecně pozitivně. V případě nerovnováhy jsou lidé oslabení, dělají si zbytečné starosti, mívají pocity nejistoty a pocit, že jim život přináší jen samé těžkosti.

RŮŽE ŠÍPKOVÁ *Rosa canina*

Pozoruhodný bohatě větvený keř, který se hojně vyskytuje na okrajích lesů a lemuje pole. Miluje slunná suchá stanoviště. Lidově nazývaný planá růže nebo šípek. Křehká krása jejích květů silně kontrastuje s nepříjemnými trny a houževnatostí kořenů.

Evropu zaplavily šípkové keře ve středověku, kdy se staly součástí klášterních zahrad. U nás běžně využíváme plod, ale je možné zpracovat celý keř, především květy.

Šípek znají děti od útlého věku díky pohádce Šípková Růženka, která je již po desetiletí nedílnou součástí vánočního TV programu.

Využití:

Růžové květy

- mají protizánětlivé a protirevmatické účinky,
- upravují střevní mikroflóru, jsou vhodné po dobrání antibiotik, léčí průjem,
- jsou též silným antidepresivem – záleží na odrůdě,
- upravují menstruaci,
- posilují játra a nervy,
- pomáhají při respiračních chorobách,
- se využívají v kosmetice.

Šípkové plody obsahují obrovské množství vitamínu C, ale během skladování se postupně vytratí. V době virových epidemií jsou významným léčivým prostředkem.

www.cs.wikipedia.org

Končí adventní čas a před námi jsou očekávané Vánoce. Mezi nejtradičtější symboly svátečního stolu patří jablka a vlašské ořechy, které si tentokrát přiblížíme z jiného úhlu pohledu.

JABLKO

Jablko provází lidstvo od nepaměti a je součástí příběhů, legend i pohádek. Stalo se symbolem prvního hříchu, je jedním ze tří symbolů královské moci, bylo důvodem sváru mezi bohyněmi v řecké mytologii. V mnoha pohádkách hraje klíčovou roli, například O Sněhurce. V naší zemi patří mezi nejznámější ovoce, a proto je mnozí neprávem považují za obyčejné. Říká se, že kdo každý den jedno jablko sní, k tomu lékař nechodí. Jabloně byly vysazovány u lidských příbytků, aby je chránily. Rozkrojené jablko s hvězdičkou uprostřed je na štědrovečerním stole symbolem štěstí.

Využití: křížaly, jablečný ocet, jablečné víno, mošt, sirup, jablečný závin, kompoty, šípková omáčka a další skvělé pochoutky.

Léčivé účinky:

- obsahuje mnoho antioxidantů, které chrání DNA, a tím snižuje vznik rakoviny,
- další látky chrání mozek před Parkinsonovou a Alzheimerovou chorobou,
- snižuje krevní tlak a hladinu cholesterolu,
- posiluje imunitu a všeobecně mají jablka blahodárné účinky na náš organismus

OŘEŠÁK KRÁLOVSKÝ – vlašský

Statný strom, který je symbolem síly. Jeho plody – ořechy – jsou ukryté ve tvrdé skořápce, která je i z estetického hlediska zcela výjimečná. Vlašská jádra se řadí obsahem vitamínů (A, B, E), velkým množstvím nenasycených mastných kyselin, flavonoidů, stopových prvků (draslík, fosfor, hořčík) a dalších látek mezi superpotravinami. Svým tvarem připomínají mozek a také jej vydatně vyživují.

Vážení čtenáři, na závěr mi dovolu, abych Vám popřála do nového roku 2022 pevné zdraví, hodně lásky, optimismu a dostatek energie ke zvládnutí každodenních starostí, které nám život přináší.

Jana Hriadelová

Foto: Jana Hriadelová

PŘÍRODA

Jak ptáci přežívají zimu

Zima není pro ptáky tím nejpřívetivějším obdobím. Dny se zkracují, ubývá světla, a tím i času na shánění potravy. A ta je pro ptáky nesmírně důležitá. Čerpají z ní energii, již v zimě velmi potřebují i na udržení tělesné teploty. Pokud by to nezvládli, zmrzli by. Příroda je sice vybavila důležitým regulačním mechanismem, kterým energii šetří, ale to samo

o sobě nestačí. Tímto mechanismem je spánková hypotermie. Ve spánku klesá ptákům teplota i o několik stupňů, a tak množství energie vynaložené na její udržení není tak velké. Další pomocí je místo a způsob spánku. Některé druhy spí pospolu v menších hejnech, namačkání k sobě, jiné druhy spí soliterně, a pak záleží na místě, které si pro nocování zvolí –

hnízd, budky, dutiny ve stromech, různé skviry a podobně. I vhodně zvolené místo pomáhá. Někteří ptáci, kupříkladu sýkory, se dovedou do svého peří zabalit jako do spacáku. Velmi důležitá je také tuková vrstva, jež si ptáci během dne vytváří z potravy. Z té čerpají energii i v noci, protože jen ze žaludku by některým menším ptákům energeticky nestačila.

Ptáci sami se snaží dělat, co mohou. Často se spojují do menších hejn, aby si hledání potravy usnadnili. Víc očí totiž víc vidí. Navzájem se pak mohou informovat, kde lze potravu najít. Takové sdružování můžeme pozorovat na krmítkách, kdy zdánlivě i nesourodé druhy přilétají spolu. Není-li ale dostatek potravy, nemohou ptáci se zimou bojovat. A pak je na nás, abychom jim pomohli a ve stavu nouze je přikrmovali.

Obecně platí, že je přikrmování vhodné od listopadu do března. Přikrmovat se dá

jednak semeny, nejvíce se používá slunečnice, ale vhodná je i pšenice, proso, ječmen, případně mák, také vlašské ořechy nebo nesolené buráky. Z tuků je nejvhodnější lůj nebo koupené tukové kuličky umístěné v závěsných krmítkách. Nabízet můžeme i ovoce, velmi dobrá jsou jablka. Na zahradě jich můžeme nechat několik na stromech, ptáci si je najdou. U nás sice není nouze o vodu, ale nechybíme, když poblíž krmítka umístíme pítko.

Pozor na predátory! Krmítko by mělo být nejméně 1,5 m nad zemí a zavěšené nebo postavené tak, aby se k němu nedostaly kočky. Výhodou je blízkost hustších

keřů, kde se mohou ptáci schovat před dravými ptáky.

Pokud se do toho dáme, bude nám odměnou pohled na krmítka plná ptáků různých barev a velikostí. Zážitek, který si určitě zamilujeme.

Miroslava Hrabálková

Zdroj: www.birdlife.cz

Fotografie: Miroslava Hrabálková

Brhlík lesní: na obrázku se slunečnicovými semínky v zobáku. Je pro něj typické, že semínka sbírá do zásoby a ukrývá je na místech, které pak postupně vyhledává. Úkrytem jsou převážně škvíry v kůře stromů.

Sýkora modřinka: modřinka je díky svému zbarvení velmi pútavá. Vypadá křehce, ale na krmítkách, kam v zimě létá v hejnech s ostatními sýkorami i jinými ptáky, dokáže být agresivní. Daří se jí z krmítka vyhnat i větší ptáky.

Mlynařík dlouhoocasý: na snímku druh seveuroevropský s bílou hlavičkou. Na krmítka létá v menších hejnech s ostatními mlynaříky. Většinou jde o smíšená hejna s mlynaříkem středoevropským, který má nad okem tmavý pruh.

Jak dál?

Každý z nás vidí smutnou změnu, která se již čtvrtým rokem děje v našich leších. Důsledek dlouhodobého vláhového deficitu a s ním spojená kůrovcová kalamita si vybraly svoji daň bezezbytku. Příroda nám ukázala svoji sílu v plné výši a upozornila nás na chyby, které jsme my i naši předchůdci udělali. Vždyť smrkové monokultury připomínaly spíše plochy určené pouze k produkci dříví a ostatní funkce lesa byly často zcela opomíjeny. I přes to je možné přijmout tuto kalamitu pozitivně, a to jako výzvu. Nyní máme

šanci na opravdovou změnu, ale každá má svoje úskalí a je třeba se poučit z předchozích chyb.

Každého samozřejmě napadne místo smrků vysadit buky nebo duby a je po problému, ale i to může být chyba. Jakákoliv monokultura, a to ať již jehličnatá nebo listnatá, může být v budoucnu problém, kterému je nutné předejít. Cílem bude vytvořit nejen druhově, ale i věkově různorodé lesní porosty, jež by se v budoucnu s podobnými extrémními vlivy dokázaly lépe vyrovnávat. Pokud by se pak s jednou

z dřevin stalo něco podobného, jako nyní se smrkem, bez větších následků by ji nahradila dřevina další.

Proto se nyní můžete v okolí setkat s výsadbami dřevin, na které jste nebyli zvyklí. Některé plochy Vám můžou naopak připadat, že jsou bez jakékoliv péče nebo se na nich nachází různé zlomené části kmenů, které nepůsobí zrovna přívětivě. To vše má své opodstatnění. Kromě známých listnáčů – buku, dubu a javoru se zalesňují břízy, olše, osiky, ponechávají se jeřáby, jívy – především jako dřeviny přípravné, které mají za úkol na velkých kalamitních plochách svým rychlým růstem a kvalitním opadem zlepšit půdní a mikroklimatické podmínky pro ostatní dřeviny. Zalesňují se i třešně ptačí, habry, jilmy, lípy a duby červené, aby se co nejvíce zvýšila druhová pestrost. Samozřejmě se zalesňují i dřeviny jehličnaté – borovice, jedle, smrky, modřín a douglasky – ne však na velkých plochách. Smrk se nyní zalesňuje spíše v jednotlivých nebo kotlíkových směsích a v našich podmínkách ho nahrazuje borovice.

Na rozsáhlejších kalamitních holinách se nechávají i plochy k přirozenému vývoji. Není tím myšleno, že se s nimi nebude pracovat, ale očekává se na nich přirozená obnova náletem z okolních dřevin. Někdy to jde rychle a plocha je odrostlá

Po drcení klestu zůstává všechna nezpracovaná dřevní hmota v lese a vrstva podrceného klestu pomáhá snížit odpar vody z půdy.

Foto: Jan Baláš

za pár let. Jindy bohužel pomaleji, a pokud se na těchto plochách přirozená obnova nepodaří, budou s odstupem času zalesněny. Tím se vytvoří určitá věková diference, porosty na těchto velkých holinách nebudou stejnověké a nezpůsobí našim následovníkům další problémy při budoucí obnově. Na plochách se ponechávají i jednotlivé vyšší či nižší stromy, které zastihují nové výsadby a počítá se i s jejich podílem na obnově a zpestření druhové skladby. Zůstávají i zlomené kmeny, vývraty, klest se ukládá do valů jako útočiště pro hmyz a ptáky, kterým výrazně ubyl původní přirozený prostor. Plánují se malé tůně a drobné přehrádky, aby se voda v lese co nejvíce zadržela.

Ale vše to chce čas a někdy i trochu jiný pohled, když se vše nepovede na poprvé. Vždyť to, o co jsme během pár let přišli, rostlo i přes sto let...

Jan Baláš

Náročné terény v okolí Nedvědice vyžadují speciální techniku.

Foto: Jan Baláš

MYSLÍME (EKO)LOGICKY

Jaký vzduch dýcháme

Dnešní článek rubriky Myslíme (eko)logicky nám pomůže zamyslet se nad tím, co vlastně dýcháme a co bychom mohli udělat pro to, aby se nám dýchalo lépe. Věděli jste, že lidé z východní a jižní Evropy dýchají mnohem horší vzduch než obyvatelé v USA? A do východní Evropy patří i Česká republika...

Co je zdrojem znečištění ovzduší?

Na to nebude těžké odpovědět. Je to především průmysl, doprava, zemědělství, spalování dřeva a uhlí. V naší obci a okolí můžeme najít všechny zdroje znečištění. Ti, kdo si pamatují Nedvědici před plynofikací, si určitě vybaví hustý dým z komínů, který nás provázel celou zimu. Po plynofikaci se situace výrazně zlepšila, ale bohužel ne na 100 %. Přitom ale zásadním problémem je typ použitého kotle a kvalita spalování. Zdánlivě by se mohlo zdát, že se situace po plynofikaci zlepšila, ale na druhou stranu výrazně vzrostl počet automobilů a přeprava osob a věcí se několikanásobně zvýšila.

Co jsou to pevné částice, které znečišťují ovzduší?

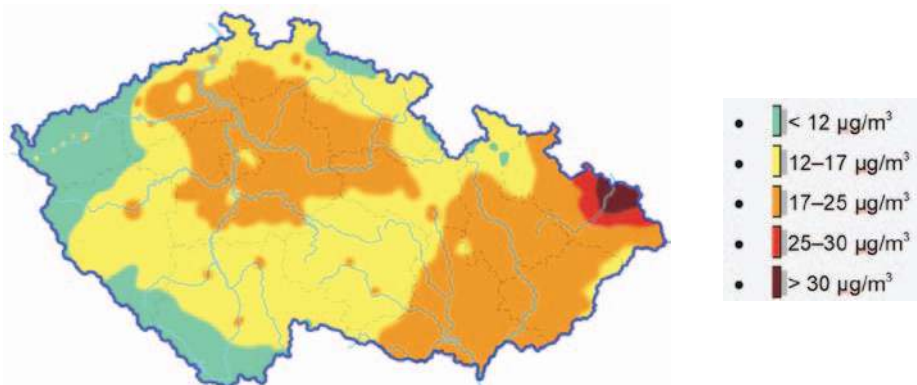
Jsou to takzvané prachové částice a označují se PM s dolním indexem, který stanovuje velikost částic v mikrometrech. Tyto částice jsou hlavním problémem znečištění ovzduší v ČR. Pochází hlavně ze spalovacích procesů z domácností (dřevo, uhlí), z dopravy (především diesellové motory) a spalovacích procesů v energetice. Jejich koncentrace v ovzduší se udává v mikrogramech na metr krychlový.

Nejdiskutovanější jsou částice PM_{2,5} mající závažný vliv na lidské zdraví. Jsou to částice, které jsou menší než 2,5 µm. Roční imisní limit je v ČR stanoven na 20 µg·m⁻³. Světová zdravotnická organizace dokonce tuto hodnotu od září 2021 snížila a doporučuje 15 µg·m⁻³, ale jako průměrnou 24hodinovou hodnotu. Koncentrace je také závislá na meteorologických a rozptylových podmínkách. Z dat ČHMÚ lze vyčíst, že v říjnu byla tato hodnota překročena v 78 stanicích v ČR. Nejvíce to bylo v Ostravě Radvanicích a hned na druhém místě se umístilo Brno Zvonářka. Z map znečištění ovzduší pro Evropu lze s jistotou říci, že Ostravsko a Páská nížina v Itálii patří v Evropě k nejvíce znečištěným oblastem.

Částice PM_{2,5} nejsou okem viditelné, o to větší pozornost bychom měli věnovat sami sobě a pokusit se eliminovat zdroje ve svém okolí, protože se jedná o levnější variantu i při zdánlivě vysokých nákladech (například správný kotel). Někdy stačí zajít si pro „kastl“ piva pěšky. No uznejte, které ženě by se nelíbil muž s parádně vypracovanými svaly na rukou? Sice cesta potrvá déle, ale pak dosti možná nebudete muset se svým dítětem navštěvovat pravidelné kontroly na alergologii... Co Vy na to?

Klára Pytlíková

Průměrná roční koncentrace pevných částic PM_{2,5} v Česku v roce 2011

Zdroj: www.cs.wikipedia.org

Camino de Santiago (Svatojakubská cesta)

Co je to vlastně Svatojakubská cesta? Jedná se o několik poutních cest, které vedou k hrobu svatého Jakuba Staršího v katedrále nacházející se ve městě Santiago de Compostela na severu Španělska. V roce 1993 byla tato poutní cesta zařazena na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO. Mezi nejznámější trasu patří Camino Francés (Francouzská cesta), která je dlouhá 770 kilometrů. Začíná na francouzské straně Pyrenejí a pokračuje severním Španělskem až do Santiagu de Compostela.

Pro svoji pouti jsem zvolila trasu Camino Primitivo (dlouhou 320 kilometrů) začínající ve městě Oviedo. Říká se o ní, že patří mezi první, a tudíž nejstarší camina. Název této poutní cesty je trochu zavádějící, rozhodně se nejedná o lehkou trasu. Naopak, patří k těm nejnáročnějším. Její stezka vede převážně přes hory a španělské vesničky.

Během poutě můžete přenocovat například v hostelech pro poutníky (Municipal Albergue). Nevýhodou tohoto typu ubytování je, že se většinou nedá zarezervovat předem. Na caminu však existují i jiné ubytovací možnosti, které lze vyřídít před příchodem. Záleží pouze na Vás, co si vyberete. Zvolit můžete zmíněné hostely, kde se cena pohybuje okolo 6 eur za noc, nebo využít soukromá ubytování. Tam však ceny začínají na 11 eurech za noc.

Většina lidí nekončí u jednoho camina, zážitek z pouti je tak silný, že se na cestu vydávají zas a znova. I já jsem šla už v pořadí svoji druhou pout. Všechny fotografie, které si můžete prohlédnout, jsem pořídila během své cesty od 29. září do 9. října 2021.

Adéla Holečková

Katedrála v Santiagu de Compostela se nachází v historickém centru. Právě tady zakončují poutníci svoji cestu. Většinou je náměstí před katedrálou plné turistů a lidí, kteří oslavují svůj příchod do cíle.

Na fotce je vidět tradiční stavba, které se říká hórreo, je používána ke skladování obilí a dalších potravin. Takové stavby najdeme hlavně v regionech Asturias a Galicia.

Nejkrásnější výhledy jsou vždy brzy ráno. Spousta poutníků chodí pěšky, ale cesta se dá projet na koni i na kole.

Směr cesty je označen symbolem mušle, jež je typická pro tento region. Směr ukazují i žluté šipky nakreslené buď na silnici, nebo na zdi budov. Díky nim není problém nalézt ten správný směr.

I takto může vypadat cesta z ubytování. Příroda je tu opravdu rozmanitá.

Jako památka na cestu Vám může posloužit razítko do průkazu poutníka (Credencialu). Většina poutníků si však kupuje různé nášivky s názvy cest, kterými už prošli. Nejčastějším suvenýrem je mušle, již naleznete opravdu na každém batohu poutníka.

Izrael

Jsem terorista, špion nebo jen podezřelý turista? Tuhle otázku se pokusila vyřešit bezpečnostní služba hned na letišti v Praze, když jsem odlétal na vandru do Izraele. Ale nepřeskakujme.

Poprvé jsem byl v Izraeli s cestovní kanceláří krátce po revoluci. Možná podobné zájezdy znáte. Jedete autobusem, průvodce Vám oznamuje, co je vpravo, jenomže na to ani nestihnete pořádně zaměřit pohled a už slyšíte instrukce, na co máte hledět vlevo. V podobném duchu to pokračuje i při osobní návštěvě památek, slyšíte jen: „Honem, honem, máme málo času, ještě musíme stihnout další památky.“ S tímto přístupem si ona krásná místa ani pořádně neprohlédnete, a to nemluvím o něčem jako zažití si atmosféry, kterou byste tam mohli vnímat. Nejhorší na tom je, že ve dvě hodiny odpoledne Vás průvodce zanechá na ubytovně a užívá si volna, zatímco Vy jste naštvaní z toho, že místo zážitků z památek si můžete jen vybavovat dopolední závod, který jste absolvovali.

Proto jsem se rozhodl navštívit Izrael znovu, ale tentokrát jen sám za sebe. Kdy jindy než o prázdninách v plném létě. Pro první dvě noci jsem si před odletem zajistil ubytování v Ejlatu, což je rekreační městečko u Rudého moře. Zbytek jsem ponechal osudu, další zhruba dva týdny jsem si nezařizoval. Mám rád překvapení, však to nějak dopadne.

Jak to tedy bylo se mnou a s bezpečnostní službou? Při odletu do Izraele je každý cestující z bezpečnostních důvodů podroben důkladné prohlídce včetně podrobného rozhovoru. U mě byli zvláště důkladní, měl jsem totiž s sebou jen jedinou nákupní kabelu přes rameno, což jim připadalo hodně podezřelé. Proč nákupní kabelu a ne batoh? Je to bezpečnější, s nákupní kabelou vypadáte jako místní, zvláště když se navíc obléknete stejně jako oni, různí otapové Vás pak nechají v klidu. A těch pár nutných věcí, které budu potřebovat, se mi tam vešlo.

V Ejlatu, do kterého mi jel od letiště z Tel Avivu autobus, jsem chtěl vidět především mořskou zoo. Kromě obrovských akvárií, delfinária a různým vodním atrakcí máte možnost také plout ve skutečné malé ponorce. Pro turisty je upravená z původní vojenské ponorky, do níž byla přidělaná malá pozorovací okénka. Tu jsem ale viděl jen zvenku, zato zevnitř jsem viděl jiné plavidlo. Pro méně náročné turisty je určena loď Jules Verne s pozorovací místností pod čarou ponoru. Kapitán plul s lodí podél těch nejkrásnějších útesů Rudého moře a pohled z velkých oken na podmořskou faunu i flóru mě doslova uchvátil.

Než jsem odjel do severnějších částí Izraele, rozhodl jsem se strávit alespoň jeden den sám v největší izraelské poušti Negev začínající hned za Ejlatem. Zhruba v pět ráno jsem se nechal vyvézt taxíkem asi 30 km do pouště. Taxikář byl sice z mého nápadu trochu překvapený, ale platící zákazník má vždycky pravdu, takže nakonec nic nenamítal. Než mě v poušti vysadil, jen si zkontroloval, zda mám dost vody. Na moji odpověď, že jí mám deset litrů, jen pochybovačně zakroutil hlavou se slovy: „*Snad ti to bude na den stačit.*“ Šel jsem od silnice na západ s tím, že se v poledne vrátím na východ, k silnici přeci musím dojít. Jenomže jsem zapomněl, že v plném létě je v Izraeli v poledne slunce téměř nad hlavou a podle něj se pak východní směr hledá těžko. Naštěstí jsem si vybavil, jak jsem ráno viděl v dálce na východním obzoru vysoké hory. Nezbylo mi nic jiného, než vylézt na nedaleký kopec, abych se rozhlédl. Hory jsem naštěstí uviděl a díky tomu věděl, kam jít zpět. Večer jsem si na silnici stopnul auto.

Jaké byly zážitky z pouště? Jistě si vybavíte, jaké to je, když jdete po písku. Nohy Vám ujíždějí, takže uděláte krok dopředu a písek Vás vrátí o půl kroku zpátky. K tomu suché vedro, jako když strčíte hlavu do rozpálené trouby. Večer, po návratu do Ejlatu, jsem šel kolem jakéhosi velkého teploměru na stěně budovy. Při západu slunce ukazoval ve stínu 40° Celsia a já si liboval, jaké je příjemné chladno proti tomu, co jsem zažil během dne. Naprosto nesdělitelný je ale prožitek pouště, ve které jste zcela sami. Nic než jen samý písek a kameny, nad hlavou čistá obloha a naprosté ticho. Přesto jsem se ale osamocený necítil. Cítil jsem přítomnost NĚČEHO nebo spíše NĚKOHO nedefinovatelného, ale to se může jen zažít, vyprávět o tom nejde.

Po Ejlatu mě cesta vedla do Tiberiady, města u Galilejského jezera. Cestou jsem se samozřejmě zastavil i u Mrtvého moře, ve kterém jsem se smočil. V cíli mě autobus vysypal v devět hodin večer a já neměl domluvené žádné ubytování. Nic se neděje,

řídil jsem se výrokem pana Wericha: „*Ještě se nestalo, aby něco nějak nedopadlo.*“ Však se zítřka nějak dočkám. Šel jsem jakousi ulicí a najednou na mě ve tmě zazářila cedule: Turistická ubytovna. Super, řekl jsem si a bylo spaní na další noc.

O samotném městě a okolí se rozepisovat nebudu, byť by si to také zasloužilo. Vynechám také cestu do města Haify, kde kromě jiného naleznete jeskyni proroka Eliáše, který tu v biblických dobách žil. V Izraeli se skutečně dějí zázraky, v karmelitánském klášteře mě nechali zdarma přespat v hostinském pokoji, a ještě jsem k tomu dostal večeři a ráno pak i snídani. Jako odměna jim stačilo delší povídání si se mnou, což bylo i pro mě příjemné.

Šup do Jeruzaléma. Jeruzalém je nádherné město. Jestliže u nás vnímáme například středověk, tedy dobu před zhruba devíti sty lety, jako historii, zde je dvanácté století považováno skoro za současnost. Historie se v Jeruzalémě počítá na tisíce let. O místních památkách se také nebudu rozepisovat, spíš se s Vámi chci podělit o několik vlastních zážitků.

Ubytoval jsem se v dominikánské klášterní škole – mimochodem za stejný obnos jako studenti, kteří tu během školního roku bydlí, tedy za padesát dolarů na týden včetně celodenní stravy formou švédských stolů. Hned brzo ráno jsem se vydal do starého města, které je celé obehnané hradbami. U Damašské brány pojmenované podle dávné obchodní cesty do Damašku, si místní palestínští obchodníci chystali zboží na stánky. Ale nemyslete si, že je to jako u nás. Muži seděli na patnicích u chodníku, pokuřovali spolu vodní dýmky a jejich ženy, z nichž byly některé zahanené tak, že jim byly vidět jen oči, navážely zboží na velkých, plně naložených dvoukoláčích. Aby jim to dobře šlo, tak je jejich muži slovně popoháněli a jejich polovičky se snažily, co mohly. I zzelelo se mi jedné malé paní s vozíkem větším než ona a nabídl jsem jí pomoc. Paní se na mě ani nepodívala, jen vystrašeně zavrtěla hlavou a zděšeným pohledem ukázala na svého muže, který se už zvedal a šel k nám. Na nic jsem nečekal a utekl do uliček starého Jeruzaléma.

Dal jsem se do řeči s jedním asi sedmdesátiletým palestinským prodejcem keramiky. Jeho zboží bylo údajně z biblických dob, ale za plentou byl vidět hrnčířský kruh, ovšem mnozí turisté kou-

pí všechno. Zmínil jsem se mu o mojí předchozí nabídce pomoci jedné ženě a s tím, jak jsem měl to štěstí, že mě její manžel nezbil. On se jen zasmál a sdělil mi, že mě by jenom vynadal, ale manželku určitě zbil. Zeptal jsem se, proč by měl zbit ji. Odpověď byla jasná: „*Ty jako muž přece nebudeš sám od sebe pomáhat ženě. To, že jsi jí pomoc nabídl, bylo jistě kvůli tomu, že ona na tebe nějak schválně zapůsobila, sváděla tě a tím tě donutila ji oslovit. Tím je vinna a právem si zaslouží od manžela zbit.*“ No, pojďme dál.

Přišla řeč i na vztah Palestinců a Židů. Sám mi povídal, že ač on je muslim, tak si večer sedne s kamarády na čaj a přitom část těchto jeho kamarádů jsou Židé, rozdílná víra jim nevadí. Říkal, že politici a blázni ať si dělají, co chtějí, jeho kamarádi jsou přeci normální lidé. Možná jsem měl jenom štěstí, ale podobné lidi jsem potkával často.

Poslední zážitek, o který se s Vámi podělím, mě opravdu do-
stal, bohužel v negativním smyslu. Jednou večer jsem se vracel na ubytování a vtom jsem uslyšel hlasitý nenávistný křik. Zvědavost mi nedala a opatrně jsem nahlédl za roh domu, odkud se to ozývalo. Na krajích silnice stály proti sobě dvě skupiny mladých lidí, jedni byli oblečeni jako Palestinci, druhí jako Židé. Křičeli na sebe a něco po sobě házeli. Po chvíli jsem si všiml, že v pozadí uprostřed silnice stojí kameraman, natáčí to a vedle něj stojí reportér s mikrofonom. Najednou reportér zavolal: „Stop!“ Kameraman odložil kameru a všichni kluci z obou skupin se seběhli k reportérovi, natáhli ruce a on každému z nich dal nějaké peníze. Ti kluci pak společně odešli. Při večeři mi jeden mnich z kláštera, kde jsem bydlel, smutně vysvětlil, že je to tam celkem běžné. Reportéři musí stále odevzdávat nějakou reportáž, a protože se ne vždy děje něco, po čem lační evropští diváci, tak jim sehraji podobné divadlo, na které si najmou místní komparz. Jistě nejsou všichni reportéři takto nepoctiví, ale od té doby už беру podobné reportáže s rezervou.

Škoda, že se v našich médiích neobjevují záběry situací, které jsem také viděl na vlastní oči. Malé i větší děti si spolu hrají v parku, jedni mají na hlavě židovskou jarmulku, druhí jsou evidentně Palestinci. Jejich maminky si opodál povídají a vůbec jim nevadí, že jedny jsou Židovky a druhé Palestinky. Dobré zprávy holt nemají tu údernost jako ty katastrofické, důležité je přeci sledovanost, a tím i peníze. Že se i tímto způsobem rozdmýchává nenávisť, to těm „důležitým“ pánům nevadí. Vědí lidé v Evropě, že v izraelské armádě dobrovolně slouží i Palestinci? Že existují školy, které společně navštěvují Židé i Palestinci? Že se obě skupiny také setkávají na čaji, jak mi říkal onen palestinský obchodník? Podobně bych mohl pokračovat dál, ale změnilo by se tím něco?

Izrael je nádherná země, kterou je nejen radost vidět, ale především Vám z ní zůstanou silné emoce na celý život. Pokoj s Vámi – Šalom alejchem.

Pavel Josef Macků

► Zimní Šumava

Národní park Šumava se nachází na hranicích České republiky, Rakouska a Německa. Na německé straně je Šumava nazývána Bavorský les. Nejvyšším vrcholem je 1 456 metrů vysoký Velký Javor. Nachází se zde také pramen Vltavy, a to 5,5 km od obce Kvilda. K prameni Vltavy se dá dojet pěšky, na kole nebo v zimě na běžkách. Je označen turistickou značkou, ale skutečných pramenů Vltavy je více a jsou skryty v nepřístupném terénu. Šumava se rozprostírá na státních hranicích a lze zde spatřit artefakty jak z dob osídlení sudetskými Němci, tak z dob železné opony až po současnost. Turisticky se jedná o velmi vyhledávanou lokalitu.

Klára Pytlíková

Výletů v okolí Kvildy je nespočet, po jejich ukončení si lze dát například pizzu ve velmi svérázném místní pizzerii.

Beamish – místo, kde se zastavil čas

Toužíte se přemístit v čase a zažít dobu dávno minulou? Tak právě pro Vás je Beamish – nádherné místo v severovýchodní Anglii a jedno z největších muzeí pod širým nebem na celém světě. Muzeum bylo založeno Frankem Atkinsonem v roce 1972 a stalo se jeho celoživotním dílem.

Foto: Martina Štětínová

Beamish je rozčleněn do několika sekcí. Městečko, vesnice a uhelný důl – zasazené do konce 19. století, farma a přilehlé pozemky ve válečném duchu roku 1940, farma a georgiánský dům kolem roku 1825 a mnohem více. Navštívit můžete zubaře, školu, banku, drogerii či opravnu aut. Atmosféra malých domů Vám ukáže, jaké by bylo tehdy žít a jaké strasti a radosti tehdejší lidé prožívali.

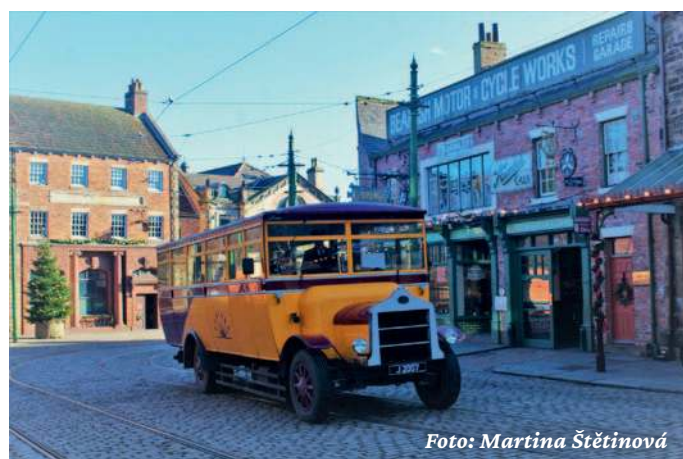

Foto: Martina Štětínová

Zoufat nemusíte ani v případě hladu, zavítat můžete do pekárny, cukrárny či místní restaurace, kde Vám budou servírovány pouze tradiční pokrmy a drinky. A aby byl zážitek úplný, mezi jednotlivými částmi můžete k přepravě využít historické tramvaje, autobusy či auta.

Foto: Martina Štětínová

V době vánočních svátků je možné si zapůjčit brusle a zabruslit si na místním rybníku, ochutnat vánoční pokrmy, projet se vlakem s historickou lokomotivou a zavítat za Otcem Vánoc (Father Christmas), který v Anglii nosí dětem dárky.

Zvu Vás tedy na výlet časem, pojďte společně se mnou prozkoumat léta dávno minulé, to vše ve vánočním duchu.

Martina Štětínová

Cesta k pramenům Vltavy vede první zónou Národního parku Šumava, a tak je zde příroda ponechána svému osudu.

Na Šumavě se nachází několik plání. Z kvildských plání se lze vydat nejen k pramenům Vltavy.

Stromy po polomech nebo po napadení kůrovcem nejsou odstraněny a jejich pahýly jsou upraveny tak, aby vypadaly přirozeně.

Fotografie: Klára Pytlíková

Zlomky z historie Boru

Možná by bylo vhodnější věnovat se současně historii Boru i Sejřku, nejen proto, že spolu bezprostředně sousedí. Obě vsi zaznamenaly v minulosti společný vývoj. Spolu s Jamou, která zanikla kolem roku 1605, patřily k Pernštejnskému panství a spadaly pod sejřeckou rychtu. Historie Sejřku byla zpracovaná již před rokem 2010 při příležitosti oslavy 660 let od založení obce – viz publikace na IC v Nedvědici.

Bor leží v průměrné nadmořské výšce 530 m při silnici Tišnov – Dolní Rožínka. Je jednou z mála obcí, ve kterých končí silnice.

Vlastivěda moravská – Tišnovský okres (1923) o Boru uvádí: „*Domky v Boru jsou roztroušeny nad potokem nedvědickým po celém jeho údolí. Nablízku (3 km) je mlýn Spálený s pilou. Přifařena a přiškolena ves do Olší (2 km). Obecní pečeť z roku 1669 má na štítě, jehož horní polovinu zaujímá perNSTejnský znak, v dolním poli krojidlo, strom, radlici. Nápis na okraji: CZERNOWSKA *RYCHTA 1689*.*“

Bor je poprvé zmiňován v zemských deskách, kde bývá zaměňován za Bor (Bory) u Křižanova. Boru u Pernštejna se týkají tyto zmínky:

- 1350 Filip mladší z Pernštejna prodal panu Jimramovi z Pernštejna ves Jamu, třetinu vsi Sejřek a k tomu polovinu vsi Bor, třetinu Nedvědice a Býšovec. (Bor byl v té době z poloviny vladýcký.)
- 1359 Ofka z Pavlovic prodala 1 lán s 1 hřivnou stříbra paní Januši a jejím chlapcům, kteří byli z Boru.
- 1437 Jan z Pernštejna postoupil ves Jamu, Sejřek a Bor mezi dalšími deseti obcemi své manželce Barbaře z Waldsteina.

Zemské desky uvádějí zápisy o vzájemných převodech majetků do roku 1596. Josef Pilnáček v knize **Staromoravští rodové** uvádí: „*Z Boru u Pernštejna se psala stará vladýcká rodina, která měla na štítě širočinu (asi bílou). Dědila se na Borovské a Žerůtské. Jan Borovský z Boru držel Habří v r. 1438. Jeho syn Matěj z Boru se usadil na Žerůtkách u Kunštátu. Johanka Žerůtská z Boru koupila r. 1590 svobodný dvůr Svěslav u Černé Hory. Potomci Borovských sídlili na menších dvorech na Moravě i v Čechách.*“

V následujících letech byly osudy Boru a Sejřku obdobné a v historických dokumentech byly zapisovány společně.

V nejstarší perNSTejnské knize č. 338 z let 1525–1590 jsou špatně čitelné zápisy týkající se čtyř gruntů ve vsi Bor s mlýnem.

Pernštejnský urbář z r. 1582 uvádí v Boru už „*9 osedlých a mlynáře Burjana ze mlýna Podborského.*“

V urbáři z r. 1637 jsou zapsány 4 celolány, 5 pustých domů a 3 domy osazené chudými. Během třicetileté války bylo v okolí hradu Pernštejna téměř 6000 vojáků, Švédů i císařských, kteří vyjídali a vydrancovali vesnice v okolí. Určitě nevynechali ani Sejřek s Borem, už vzhledem k tomu, že se na výšině Varta (pozdější les Obora) bojovalo. Někteří poddaní to nevydrželi a utíkali z gruntů, které tak zpustly.

V gruntovníci (pozemkové knize) z r. 1640 je zapsáno devět majitelů gruntů. „*Mlejn Podborskej L. P. 1635 ke spálení přišel. Nyní se k ruce Jeho Milosti Pána užívá.*“ Odtud asi pochází pozdější označení místa Spálenec.

Soupis obyvatelstva z r. 1686 uvádí v Boru 56 lidí. Rozsah vsi o počtu deseti usedlostí se nezměnil téměř 200 let. Teprve na přelomu 18. a 19. století přibýly domy č. 12 až 16, některé patrně rozdělením původních usedlostí.

Foto: Zbyněk Holeček

V r. 1711 byl zpracován soupis pro daňové účely. V Boru tehdy žilo 71 lidí. Obecním pastýřem byl Bernhard Budák. Ve Spáleném mlýně žil mlynář Jan Muller s rodinou. V r. 1793 žilo ve 13 domech 112 obyvatel.

O podobě majetku nových hospodářů vypovídá pozemková kniha (gruntovníce) č. 7701 z let 1772–1887 pro obce Sejřek, Bor a Střítež. Do ní se zapisovaly převody nemovitého majetku v očíslovaných domech. (Číslování domů bylo na celé Moravě zavedeno v r. 1771.) V Boru bylo zapsáno 15 osedlých.

Posloupnost majitelů usedlostí navázala na Tereziánský katastr (1759 – 10 čísel) a Josefský katastr (1789 – 12 čísel). Katastry jsou pozemkové údaje o majitelích usedlostí ve vesnicích uložené v Moravském zemském archivu v Brně.

V r. 1820 byla zpracována matrika výnosu pozemkového spojená se seznamem vlastníků domů: Smolík Franz, Lipovský Franz, Havlík Tomáš, Buček Josef, Hájek František, Trubáček Jakub, Skalník Franz, Handl Martin, Navrátil Jan, Varmužka Matěj, Pšikal Josef a na Spálenici mlynář Filip Josef a Skalník Andreas.

Podobu obce Bor zachycuje kolorovaná indikační skica z r. 1826. Vedle parcelních čísel a čísel domů jsou uvedena i jména tehdejších majitelů. Je z ní patrný půdorys obce.

Po zrušení roboty v r. 1848 místo vrchnostenské správy nastoupily státní úřady a vznikla nová místní správa. Obce se staly součástí okresního hejtmantství se sídlem v Brně a později v Tišnově. K úřadu patřil také okresní soud. V čele obce stál volený starosta, který řídil obecní výbor.

Foto: Zbyněk Holeček

Místní správa v Boru

Do r. 1850 spadal Bor pod sejřeckou rychtu.
1850–1945 – obecní výbor, starosta
1945–1962 – místní národní výbor, předseda
1962–1976 – sloučení MNV Sejřek s MNV Bor
1976–1990 – občanský výbor, součást MNV střediskové obce Nedvědice
1990 – dosud – místní část obce Sejřek

O sociálním rozvrstvení obyvatel vyprávějí sčítací operáty z let 1857, 1869,

1890, 1910 a 1920 uložené v rajhradském archivu. Poměry v Boru popisuje také **Chytilův úplný adresář Moravy**. V roce 1911 měl Bor 155 občanů českých a 141 obyvatel v roce 1924.

V obci se zachovaly zbytky lidové architektury. Mramorový kříž na okraji obce věnovali manželé Sádečtí v r. 1903. Rovněž z mramoru je kříž signovaný A. Loos z r. 1908, který věnovali manželé Lipovští. Při odbočce z hlavní silnice u autobusové zastávky stojí nedatovaný opravený dřevěný kříž. Kaplička v obci byla opravena

a nově vysvěcena v r. 1998. Je vedena pod číslem 15. V obci bývala cihelna, obchod s cihlami a břidlicí Josefa Vejpuska. V č. 4 bývala hospoda. V r. 1826 bylo pernštejnským železárnám vydáno kutací povolení v lokalitě u Spáleného mlýna. Byl zde vybudován důl Vladimír, který však byl již v r. 1829 opuštěn.

V současnosti má Bor 41 obyvatel, 24 popisných čísel (7 z nich vlastní chalupáři). Skutečnost, která vede k zamyšlení...

Marie Minaříková

Foto: Zbyněk Holeček

Foto: Zbyněk Holeček

Černvír

První písemná zmínka o této obci pochází z roku 1285. Jde o jednu z nejstarších osad na východě Českomoravské vrchoviny, jejíž název je odvozen od vodního víru v hlubině pod skálou na „černé řece“ Švarcavě (Schwarzau – dřívější název pro řeku Svatku). Po období, kdy byl Černvír rozdělen mezi mnoho zemanů, ho získal Vilém I. z Pernštejna a připojil obec k Pernštejnskému panství. Na začátku roku 2021 zde žilo 149 obyvatel.

Nalezneme zde několik historických památek. Za pozornost jistě stojí kostel Nanebevzetí Panny Marie postave-

ný již kolem roku 1228. Gotické nástěnné fresky, jež zdobí interiér kostela, objevil až v roce 1969 místní kostelník pan Fafílek. Kostel se v 1. polovině 14. století rozrostl o sakristii a koncem 17. století o obdélníkovou loď na jižní straně v barokním stylu. Další památkou je jedinečný most přes řeku Svatku, který je nejstarším krytým dřevěným mostem na celé Moravě. Pochází z roku 1718 a veřejné dopravě sloužil až do roku 1954. Bylo zhotoveno nové zastřešení dřevěným šindelem, ale nosná konstrukce je stále téměř celá z původního dřeva – jedlového, místy dubového. Ve středu vesnice u původní selské usedlosti čp. 5 roste od roku 1848 památná lípa vysazená na počest zrušení roboty, jak uvádí dochovaná pověst.

Černvír patří mezi zakládající obce Mikroregionu Pernštejn, je součástí destinační společnosti Koruna Vysočiny a vede tudíž také třetí etapa naučných stezek na hrad Pernštejn. Významnou kulturní událostí jsou tradiční černvířské hody konané 15. srpna při poutní slavnosti Nanebevstoupení Panny Marie. Z dalších akcí můžeme uvést maškarní ples, pálení čarodějnic, výlet na Den dětí, rozsvícení vánočního stromu, mikulášskou nadílku nebo silvestrovské posezení v KD.

V nedávné době proběhla instalace nově restaurovaného pomníku padlých, kterou provedla kamenická firma pana

Kostel Nanebevzetí Panny Marie
Foto: Petra Zbořiová

Pavla Cvrkala z Nedvědice. Další novinkou je knihovna, jež v obci funguje od září roku 2020. Nachází se v čekárně autobusové zastávky a aktuálně čítá asi 3 500 knih. Vzhledem ke vzrůstajícímu počtu knih i ohlasu občanů byla v červnu 2021 doplněna dalšími regály a vybavením. V letním období mohou zájemci navštívit Fantasy muzeum manželů Křištofových. Zhlédnout zde můžete plastiky z industriálního odpadu, které jsou inspirované dílem Karla Čapka, Julesa Verne nebo Karla Zemana. Mnozí z Vás jistě vědí, že se v obci také opakovaně natáčely scény pro seriál Četnické humoresky. V budoucnu by také měla být dokončena výstavba chodníku pro pěší, který by bezpečně propojil Černvír s Nedvědicí.

Josef Vojta
starosta obce Černvír

Foto: Blanka Dračková

Koruna Vysočiny slaví šesté narozeniny

3. září 2015 bylo podepsáno vzájemné memorandum měst o rozvoji spolupráce a řízení strategie rozvoje cestovního ruchu ve spojeném regionu Koruna Vysočiny. Každá organizace se postupem času mění, roste a zaujímá nové postavení ve společnosti. Není tomu jinak ani v případě naší destinačky. Posledních osmnáct měsíců bylo velmi klíčových pro její existenci a další směřování. Koruna Vysočiny se postavila k situaci čelem a bylo jasné, že právě společná spolupráce napříč územím je správnou cestou. Poslední měsíce ukázaly, že má Vysočina obrovský potenciál.

Od 1. října 2021 přešla stávající ředitelka Olga Königová na pozici ředitelky centrály cestovního ruchu Kraje Vysočiny

– Vysočina Tourism, p. o. V současné době se vybírá nový leadr pro Korunu Vysočiny, který bude pokračovat v rozvoji cestovního ruchu na našem území. Nové úkoly vedení se budou týkat financování, vzdělávání a propagace regionu. Na začátek jsou připraveny nové projekty, jako je například Santiniho šifra, jejímž cílem je představit geniálního architekta nejmladším návštěvníkům. Máme podanou žádost o dotaci ve výši 800 000 Kč na marketingovou propagaci a budování značky. Stále pokračujeme ve spolupráci na projektu Zázitková karta Koruny Vysočiny.

Olga Königová
ředitelka

Olga Königová

Smrčkovský klub dříve narozených, z. s. v roce 2021

Činnost SKDN v letošním roce byla ovlivněna opatřeními kvůli covidu. Omezení naší činnosti trvalo až do začátku května. V následujícím období jsme se zaměřili hlavně na venkovní akce, omezili jsme veřejné přednášky, klubová setkání jsme realizovali především na podzim.

Během roku se nám podařilo uskutečnit celkem sedm zajímavých výletů a exkurzí. Počátkem května to byla návštěva kovářny v Býšovci. Umělecký kovář pan Beneš nám předvedl mnoho ze svého skutečně krásného a zajímavého řemesla. Ještě téhož měsíce jsme navštívili kostel svatého Václava v Dolním Čepí. Zajímavý a poučný výklad historie a popis interiéru podala průvodkyně, paní Večeřová, a vydatně také přispěl Jiří Šmíd. V červenci jsme navštívili Podhorácké muzeum v Předklášteří, prohlédli jsme si tamní výstavy, vyslechli výklad o klášteře Porta Coeli a na závěr se občerstvili v Klášterním pivovaru. Zajímavá byla také exkurze na Buchtův kopec, odkud je sledován letový provoz. Součástí tohoto výletu byla prohlídka Daňkovic a Sněžného s krásnou japonskou zahradou. Protože nás zajímá historie, podívali jsme se do Dalečína, kde se v kostele sv. Jakuba Většího nacházejí cenné fresky. O nich nám za-

Oslava desátého výročí
Foto: Ján Kozár

svěceně povídal pan farář. Neopomenuli jsme zde navštívit zříceninu gotického hradu. Na jinou problematiku byla zaměřena exkurze do podniku Kästle, bývalého Sportenu, vyrábějícího lyže a prohlédli jsme si další zajímavosti Nového Města na Moravě. Znamé poutní místo Vranov s kostelem Narození Panny Marie bylo cílem naší poslední letošní vycházky. Poutavá přednáška jednoho z mnichů Paulánů, kteří zde mají svůj klášter, nadchla. Odtud poutníci putovali pěšky po trase „Sedm radostí Panny Marie“ do Lelekovic a domů vlakem. Kromě toho podnikly menší skupiny členů a příznivců několik výletů vlakem do Prahy.

Aby nevznikl dojem, že jen výlety a exkurzemi byli naši čle-

nové „živi“, musím uvést, že jsme se sešli na třech klubových setkáních s pestrým programem (testy, dovednostní soutěže, ale i kratší přednášky). Také odkládaná VČS a oslava výročí 10 let od založení našeho spolku se v srpnu vydařila. Prakticky s ročním zpožděním byla pro veřejnost uspořádána přednáška Františka Bednáře a Jiřího Šmída o Pplk. Duch. Mons. ThDr. Janu Hromádkovi, která byla hodnocena četnými návštěvníky velmi dobře. V rámci oslav Pernštejnského panství jsme zajistili prohlídku kapličky s výkladem o smrčkovských kapličkách. Málem bychom zapomněli na jednu velice vydařenou akci, a tou byla návštěva TGM a jeho doprovodu ve Smrčku při vzpomínkové cestě z Bystřice do Nedvědice. Mnozí si jistě vzpomenou, že ten den bylo velké vedro, a tak se naši hosté u nás, v kulturním domě, mohli občerstvit, podiskutovat s námi a chvíli si odpočinout. Naši hosté jen litovali, že se nemohli zdržet déle a museli pokračovat dál. Ze všech letošních akcí byla pořizována fotodokumentace, která obohatila náš klubový archiv.

Výlet do Předklášteří
Foto: Ján Kozár

Na tradiční setkání k uctění Památky zesnulých u pomníku ve Smrčku se vzpomínkou na zemřelé obyvatele a na naše kamarády z klubu, kteří v tomto roce zemřeli, přicházejí téměř výhradně jen naši členové. Před rokem nás opustil Standa Kytner, později Standa Prokůpek, náš ka-

marád Jaromír Mitáš (Micek) a Ladislav Krejzek. Život jde dál a postupně nás doplnili tři noví členové.

Podobně jako loni s velkou pravděpodobností naše společná klubová setkávání pro letošní rok končí. Budeme však připravovat plány na příští rok, aby-

chom pokračovali v činnosti, jak to jen bude možné. Již nyní máme nápadů dost a dost...

František Bednář
vedoucí SKDN

RŮZNÉ

Akrobatický let kluzákem

V trochu nechvalně známé datum 11. 9. 2021, na výročí 20 let od leteckého útoku na newyorská dvojčata, se konal na letišti v brněnských Medlánkách tradiční „Oldtimer víkend“. Tato letecká akce zahrnuje létání historických kluzáků s možností vyhlídkových letů pro veřejnost. Poprvé jsme se zúčastnili loni a akce se nám natolik líbila, že jsme se letos vydali do Medlánek opět.

Právě při našem příchodu na travnatou letištní plochu se nad našimi hlavami odehrálo nádherné divadlo. Bylo to vystoupení akrobatického speciálu L-13AC Blaník, stříbrného bezmotorového kluzáku s kratšími křídly, než je u těchto strojů obvyklé. Kluzák dělal ve vzduchu ladné přemety na záda, souvraty a další akrobatické prvky. Nakonec se nad plochou s typickým svištěním vzduchu prohnal okolo a přistál. Když jsem tohle představení viděl, hned mi bylo jasné, že přesně tohle chci zažít také!

Jak to ale zařídit? To je na Oldtimer víkendu velmi snadné, stačí zajít za řídícím létáním, jenž sežene pilota daného stroje a zajistí vlečný letoun, který kluzák vytáhne do vzduchu.

Před usednutím do letounu jsem dostal padák a krátkou instruktaž, jak letadlo v případě nouze opustit a jak si padák otevřít. Polilo mě horko při představě, že bych z letadla měl ve vzduchu vystupovat. Tyto věci si ale člověk nesmí připouštět, jinak nic nezažije. Pilot se mě také ptal, jaké bych chtěl zkusit akrobatické prvky a zda už jsem něco podobného zažil. Odsouhlasil jsem všechny běžné manévry, zavrhl jsem pouze vývrtku na zádech a vyjmenoval některé svoje letecké zážitky.

Po startu ve vleku z medláneckého letiště jsme postupně nabírali výšku a ko-

Foto: Zora Martínková

chali se krajinou, nad Kuřimí jsme se stále ve vleku za letounem Piper Pawnee otočili a směřovali zpět nad letiště. Ve výšce 1200 metrů jsme se tzv. vypnuli, vlečný letoun se odklonil trochu do strany a už jsme začali plachtit. Dostal jsem ještě poslední pokyny, například kam si založit ruce a nohy, aby při akrobacii nezavazely v řízení. Kdyby se mi dělalo zle, mám dát vědět a pilot vystoupení přeruší. Ještě jsem se dozvěděl, že při akrobatickém letu obvykle kluzák přistane na zemi dříve, než vlečný letoun...

Než jsem se nadál, pilot zakvedlal řídící pákou, letoun ztratil rychlost a ve vývrtce se řítit k zemi! Letiště, původně nějaký kilometr pod námi, se mi teď točilo přímo před nosem! Po prvních obrazech se mě pilot zeptal, jestli je vše v pořádku, a pokračoval dál. Chvilí byla země tam, kde má normálně být, ale párkrát byla i nad hlavou a velmi často jsme se prostě řítili pří-

mo dolů. Cítil jsem, jak se mi při prudkém vybírání střemhlavého letu vlivem přetížení úplně deformoval obličej, zatímco na vrcholu obrátů se mi zase hrnula krev do hlavy. Na závěr našeho vystoupení, při kterém mimochodem na letišti nesmí nikdo jiný startovat ani přistávat a všichni hledí vzhůru, jsme udělali efektní nízký průlet s máváním křídly a zařadili jsme se do okruhu na přistání. Musím se opravdu přiznat, že na konci vystoupení jsem už trochu cítil zvýšenou potřebu čerstvého vzduchu, ale papírový pytlíček v kapse na boku kabiny jsem naštěstí nepotřeboval.

Zastavili jsme zase na matičce Zemi, a než jsem se vydrápal z těsné kabiny kluzáku, pilot už dávno stál bez padáku vedle mě a vesele se ptal, jaké to bylo? Bylo to naprosto úchvatné! Akrobatické letce upřímně obdivuji, protože ve chvílích, kdy já se pouze křečovitě držím pouťacích pásů a modlím se za konec letu, oni letoun stále bravurně ovládají, zcela bezpečně znají svoji polohu ve vzduchu a let si užívají.

Po vystoupení z letadla jsem se vyprostil z padáku, který naštěstí ani tentokrát nebyl potřeba, pomohl jsem kluzák přemístit na start pro další zájemce a rozloučil se s pilotem.

A vlečný letoun? Ten právě přistával...

Foto: Zora Martínková

Petr Martinek

Dojíždění do zaměstnání vlastním autem je pohodlné, ale začíná to být problém. Kolony a nedostatek parkovacích míst jsou pro řidiče stále více stresující. Zároveň je vzrůstající počet aut na silnicích i ekologickým problémem. Proto je třeba stále modernizovat veřejnou dopravu, abychom ji mohli pro pohodlné dojíždění do škol a do zaměstnání, ale také na výlety využívat místo vlastních automobilů. Zdá se, že nový plán dopravní obslužnosti s tím počítá. V dokumentu jsou na 94 stranách uvedeny informace o veškeré veřejné dopravě na území Jihomoravského kraje s přesahem do sousedních krajů. Jeho součástí jsou přehledné tabulky a mapy s vyznačenými linkami. Zájemci o dopravní problematiku se mohou seznámit s celým dokumentem, který je ke stažení zde: <https://www.krjihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=325457&TypeID=2>

Pro ty, kteří nechťejí dopravu zkoumat podrobně, ale přesto se o ni zajímají, vybírám některé užitečné a zajímavé informace, které se týkají veřejné dopravy ve směru do Tišnova (Brna) a do Bystřice nad Pernštejnem (Žďáru nad Sázavou).

Označení vlakových linek

S31 Vlak regionální Tišnov – Nedvědice – Bystřice nad Pernštejnem – Rovné – Divišov mimo IDS JMK: Nové Město na Moravě – Žďár n. Sázavou.

Označení regionální autobusové linky IDS JMK

334 Regionální autobus Tišnov – Předklášteří – Štěpánovice – Borač – Doubravník – Nedvědice – Bystřice nad Pernštejnem

Standardy četnosti spojů

Vyšší standardy četnosti spojů jsou odvozeny od přepravních proudů v konkrétních úsecích:

- Pokud je přepravní proud **vyšší než 500 cestujících** za celý pracovní den: **interval** by neměl být delší než **60 minut v přepravní špičce a 120 minut v přepravním sedle**, což platí pro linku **S31 Tišnov – Nedvědice** – Bystřice n. P.
- Pokud je přepravní proud **vyšší než 6 000 cestujících** za celý pracovní den: **interval** by neměl být větší než cca **15 minut v přepravní špičce a 30 minut v přepravním sedle**, což platí pro linku **S3 Tišnov – Brno hl. n. – Hrušovany u Brna**.

Investiční akce na železniční infrastrukturu

- **Rekonstrukce žst. Brno-Královo Pole vč. nové výpravní budovy** + rekonstrukce a zvýšení traťové rychlosti v 1. traťové koleji Brno-Maloměřice – Brno-Královo Pole – Kuřim (2. traťová kolej proběhla v r. 2015). Aktuálně

se zpracovává DSP, předpoklad realizace 07/2023 – 12/2024.

- **Rekonstrukce žst. Vlkov u T. + obou traťových kolejí Vlkov u T. – Křižanov**, předpokládaná realizace 07/2023 – 12/2024. Stavba na území Kraje Vysočina – výrazné **zvýšení traťové rychlosti na 160 km/h** na většině úseku se zásadním vlivem na zkrácení jízdních dob linky S3.
- **Rekonstrukce stanice Tišnov + obou traťových kolejí Kuřim – Tišnov**. Na žst. Tišnov vydáno územní rozhodnutí, na úsek Kuřim – Tišnov se zpracovává záměr projektu. Předpoklad realizace 2025–2026. **Stanice Tišnov projde komplexní přestavbou, při které u staniční budovy vzniknou nová kusá nástupiště pro končící vlaky od Brna i od Nedvědice. Současně dojde k vybudování druhého jižního podchodu s přímou návazností k autobusovému nádraží.**
- **Rekonstrukce a elektrizace tratě Tišnov – Nedvědice – Žďár nad Sázavou**. Probíhá studie proveditelnosti. Cílem projektu je výrazně zkrátit jízdní doby vlaků o systémovou půlhodinu, současně dojde k odstranění přestupu v relaci Brno – Nedvědice (– Bystřice nad Pernštejnem) a výraznému zrychlení relace ve směru do Brna (**Brno hl.n. – Nedvědice do 45 minut, Brno hl.n. – Bystřice n. Pernštejnem do 65 minut**). Investice taktéž umožní redukci souběžné autobusové dopravy (linka 334 Tišnov – Bystřice nad Pernštejnem).

Zájemci o celostátní „Koncept veřejné dopravy 2020-2025 s výhledem do roku 2030“ se mohou s dokumentem seznámit na internetových stránkách ministerstva dopravy:

<https://www.mdcz.cz/getattachment/Dokumenty/Verejna-doprava/Pravni-predpisy/Zelena-a-bila-kniha-koncepce-verejne-dopravy/Koncepce-verejne-dopravy.pdf.aspx>

Blanka Dračková
za KŽPS

Foto: Blanka Dračková

SDĚLENÍ

Přijímáme děti do třídy JASAN Nedvědice Základní školy ZaHRAda pro školní rok 2022/2023. Máte zájem o Montessori pedagogiku, pestrý harmonogram týdne, individuální přístup a důraz na vnitřní motivaci? Přijďte se podívat na první informativní schůzku 22. 2. 2022. Vyzkoušet si „den naživo“ můžete v několika termínech v průběhu března. 29. 3. pak bude dolaďovací schůzka pro vážné zájemce. Definitivní zápis proběhne 4. 6. 2022. K dispozici máme 10 míst pro žáky 1. – 5. třídy. Více informací na www.skolajasan.cz. Těšíme se na Vás!

Jana Mokrá

ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Vážení a milí rodiče, spoluobčané, rádi Vás na stránkách Zpravodaje opět necháme nahlédnout do našich školních aktivit, vzdělávacích akcí a projektů. V pondělí 27. září proběhl u rybníka v Nedvědici projektový den na téma dopravní výchova. Chtěli bychom moc poděkovat místním dobrovolným hasičům, policistům a hasičům z Tišnova. Tento den jsme si všichni velmi užili a odcházeli jsme obohaceni o cenné informace a skvělé zážitky. Děkujeme!

Částečně nás již omezila mimořádná epidemiologická opatření, která musíme dodržovat. Některé výjezdni akce jsme museli zrušit. Bohužel ani tradiční vánoční koledování s dílničkami se nemohlo uskutečnit. Snad Vás potěšíme alespoň „na dálku“ natočeným videem, které můžete zhlédnout na webových stránkách naší školy. Velké poděkování patří panu Zdeňku Hadravovi, který pro nás videozáznam pořídil.

Pevně věřím, že bude pokračovat vstřícná komunikace mezi školou, zřizovatelem a rodiči. Přeji Vám všem hodně zdraví, pohody a optimismu do dalšího roku.

Eva Šimečková
ředitelka školy

Karel Krušina, 2. ročník

Moderátorky Lenka Martinková a Aneta Uryčová

Natáčení v MŠ
Foto: Zdeněk Hadrava

Návštěva rybářského areálu aneb Není ryba jako ryba

13. září prvňáčci celé dopoledne strávili v rybářském areálu. Ten se nachází na místě bývalého koupaliště a v nádherném prostředí na soutoku Chlébského potoka a řeky Svratky asi 600 m od Nedvědice. Tam je přivítal pan Martin Vejrosta a poskytl jim základní informace o chovu ryb. Seznámil je s druhy ryb žijících v rybnících a všichni jsme se přesunuli k rybníku Chyt' a pusť, kde žáci nejdříve nakrmili pečivem kapry, candáty, líný a další obyvatele rybníka. Žákům pak bylo umožněno tyto sladkovodní ryby lovit. V krátkém čase se nám podařilo chytit tři kapry. Měli možnost spatřit ryby zblízka, dokonce se mohli dotknout i rybí kůže, a zjistit tak teplotu jejich těla, hladkost či hrubost rybích šupin a nahlédnout i do jejich tlamiček. Vyzkoušeli si i nához, dávat návnadu na háček a pokusili se vytáhnout ryby pomocí podběráku.

Foto: Leona Vejroستová

Také už víme, z čeho se dělá návnada na zdejší ryby, a že:

- ryba je živý tvor, musí se s ní zacházet šetrně,
- v případě Chyt' a pusť (pouze spodní rybník) se ryba pustí do rybníka co nejdříve,
- pstruha po vytažení z vody nejdříve usmrtíme rychlým úderem (úderem) tlučky do hlavy,
- základním vybavením rybáře je prut s vlasem a navijákem.

A abychom nezapomněli – součástí povinné výbavy každého rybáře by měla být i trpělivost a úcta k přírodě.

Dopoledne rychle uběhlo, všem se v krásném areálu velice líbilo a děkuji panu spolumajiteli Ing. Ondřeji Homolkovi, který nám umožnil tuto návštěvu.

Leona Vejroستová
třídní učitelka

Jak druháci uspali broučky

První den podzimních prázdnin, 27. 11. 2021, měl pro žáčky druhé třídy základní školy dozajista zvláštní význam. V jeho podvečer se totiž sešli, aby společně se svými rodiči a paní učitelkou Tomanovou podnikli dobrodružnou výpravu. Cílem vycházky bylo nejen uspat vlastnoručně vyrobené broučky, ale především utužit třídní kolektiv a dát dětem i rodičům prostor se setkat i mimo školu.

Výprava začala u fotbalového hřiště, vedla pod Horou do Černvíru a odtud zpátky do Nedvědice. Děti v průběhu trasy plnily různé úkoly, při kterých procvičily hod do dálky, řazení slov podle abecedy, tvoření geometrických tvarů a další dovednosti. Jelikož se brzy setmělo, svítily nám na cestu lampiony. Každý si v lese schoval a uspal svého broučka a také podnikl tajuplnou stezku odvahy. V závěru potěšily děti sebe i nás dospělé krásnými písničkami, které se naučily s paní učitelkou. Na památku si účastníci odnesli pamětní list a sladkou odměnu.

Foto: Dalibor Stach

Myslím, že se celá akce velmi povedla a v každém zanechala spoustu pěkných vzpomínek. Již nyní se těším na další aktivity a společně strávený čas. V závěru bych ráda poděkovala paní učitelce Tomanové za skvělý nápad a organizaci setkání a všem dětem a rodičům za hojnou účast.

Michaela Grycová

Pestrý program ve čtvrté třídě

S paní Andreou Hruškovou jsme využili cvičnou kuchyni k přípravě zdravých svačinek.

Děkujeme paní Aleně Bubeníkové, se kterou jsme vyráběli vánoční přání ze skládaných čajových sáčků.

Projektový den na téma Halloween jsme si užili v kostýmech. Výuka během celého dne byla přizpůsobena tomuto svátku.

Fotografie: Hana Bublánová

Náš projektový listopadový den

Československá republika – téma našeho projektového dne. Proč je právě první republika náplní práce ve vlastivědě? Mám velmi šikovné žáky, které baví putování historií, a proto jsme se tentokrát vydali za poznáním života v době, kdy vznikl náš samostatný demokratický stát. Plnili jsme různé úkoly, snažili jsme se zažít pocity, které měli lidé právě 28. října 1918. Přečetli jsme si úryvek z Lidových novin ze dne, kdy byl vyhlášen Československý stát. Seznámili jsme se s kulturou a průmyslem této doby.

Foto: Markéta Pučálková

Předmětem zájmu chlapců se staly značky Laurin & Klement, Tatra, Praga či Aero. Stali se z nás jejich majitelé. Obchodovali jsme, investovali jsme, hospodařili, vymýšleli jsme reklamu na nabízené zboží. Samozřejmě nechyběly ani první československé bankovky. Zacvičili jsme si rozcvičku z rozhlasového vysílání, zatančili jsme si tanec swing, poslechli jsme si písně např. v podání Oldřicha Nového, R. A. Dvorského. Naše třída se změnila v salon Hany Podolské. Navrhovali jsme prvorepublikovou toaletu a nechyběly účesy, které si děvčata zkusila sama vytvořit. Pracovali jsme s nadšením, diskutovali jsme, spolupracovali jsme, vyhledávali jsme informace za pomoci tabletů, encyklopedií, tisku.

Naše reklamy zdobí školní chodbu.

Společný den jsme si velmi užili. A už přemýšlíme, kam se příště vydáme. Na tomto místě bych chtěla také poděkovat Natálii Nedomové, studentce MU, za spolupráci při přípravě projektu.

Eva Nedomová a žáci 5. třídy

Projektový den v sedmé třídě

Ve čtvrtek 14. 10. za námi do školy v rámci projektového dne přijel chovatel terarijních zvířat pan Petr Kouřil. Seznámili jsme se s chovem různých zvířat a podmínkami úspěšného chovu. Na ukázkou nám pan chovatel přivezl sklípkanu, dvě užovky červené a kraju. Mohli jsme si vyzkoušet, že hadi jsou velmi rychlá stvoření a při manipulaci s nimi musíme být velmi obezřetní. V závěru projektového dne nás čekalo překvapení – příprava terária pro užovku červenou. S pomocí pana chovatele jsme to zvládli a naše třída má teď novou obyvatelku! Tímto bychom chtěli moc poděkovat panu Petru Kouřilovi za skvělé dopoledne plné zážitků a za mnoho nových informací ze světa terarijních zvířat.

Jana Švancarová

Foto: Kateřina Myslivcová

Foto: Jana Švancarová

Adaptace šestáků na druhém stupni základní školy

Na druhém stupni základní školy letos přibýlo 15 nových tváří – noví šestáci. Většina povýšila z nedvědeckého prvního stupně, ale také máme novou tvář ze základní školy v Doubravníku. Očekávání a někdy také obavy našich „mladých“ bývají různorodá. V naší škole si to dobře uvědomujeme, a proto se snažíme, aby přechod na druhý stupeň a adaptace proběhly co nejlépe. Jako třídní učitel v 6. třídě se snažím být mým žákům oporou a záleží mi na tom, aby se nejen kvalitně vzdělávali, ale také se sociálně rozvíjeli a bylo jim ve škole dobře. Jsem rád, že od začátku školního roku jsme podnikli už několik akcí, které jsou pro třídní kolektiv přínosné.

Strávili jsme den s lesníkem, s nímž jsme vyrazili do lesa. Z blízka si prohlédli denní a noční dravce, dozvěděli se praktické zájmovosti o přírodě a prožili společný čas.

Dále jsme si běžnou výuku zpestřili projektovým dnem, šli jsme po stopách svatého Václava a seznamovali jsme se s touto významnou osobností českých dějin.

Během dne jsme se navíc zúčastnili přehlídky policejní a hasičské techniky u nedvědeckého rybníka. Z iniciativy žáků – udělat si speciální uniformní dny – jsme si v naší třídě udělali den v brýlích. Výuka probíhala jako obvykle, ale přesto byl tento den neobyčejný, protože jsme se sjednotili, prohloubili třídní soudržnost a den byl pestřejší a zábavnější.

Hlavní tmelící akcí pro naši třídu měl být a byl adaptační kurz na Borovince u Domanína. Skvělý program, skvělé počasí, skvělá akční třída. Od bývalé paní učitelky z prvního stupně došlo také k symbolickému předání vedení třídy nastupujícímu panu učiteli z druhého stupně v rámci večerní hry. To vše dává naší třídě důležité společné zážitky, na kterých chceme stavět i do dalších společných let na naší škole.

*Ondřej Smutný
třídní učitel 6. třídy*

Foto: Kateřina Myslivcová

Foto: Ondřej Smutný

Podzimní tvoření v nedvědeckém květinářství

Paní Michaela Havířová nás v říjnu pozvala do svého květinářství na podzimní tvoření. Taková nabídka se neodmítá! Nové prostředí nás velmi lákalo, moc jsme se těšili. První oddělení školní družiny pracovalo s keramickou hlínou. Děti z ní vykrajovaly podzimní motivy. Děti z druhého oddělení si vyrobily věnečky z látky a přírodnin, které lepily tavnou pistolí. Tvoření si užili všichni a domů si odnesli krásné výrobky.

Děkujeme paní Havířové za příjemně strávené odpoledne plné kreativity a zážitků.

Děti a vychovatelky ze školní družiny

ŠD, 1. oddělení
Foto: Eva Zemnová

ŠD, 2. oddělení
Foto: Jana Dvořáčková

První měsíc ve školce čekala na děti spousta zajímavých akcí. Dne 9. 9. 2021 jsme si pro děti nachystali „Podzimní zahradu“ – soutěže a hry spojené s podzimem. Vše se odehrávalo na školní zahradě. Děti sbíraly brambory, běhaly se šiškami, házely jablíčky a stavěly z kukuřice. Počasí nám přálo, a tak si děti mohly podzimní zahradu pořádně užít.

Ve středu 15. 9. 2021 k nám do školky dorazil lesník pan Lanča, aby dětem pověděl o zvěři v našich lesích. Děti se mohly podívat na kožešiny i paroží. Dozvěděly se i spoustu zajímavých informací o přírodě. Navštívila nás i sova Rozárka a děti si ji mohly vzít i na ruku. Nakonec si pan lesník pro děti nachystal krásné aktivi-

ty spojené s lesem – průlez liščí norou, hod na muchomůrku, lesní pexeso a puzzle. Tímto moc panu Lančovi děkujeme za pěkně strávené dopoledne.

V druhé polovině září se toho také hodně událo. Dne 23. 9. 2021 schoval někdo pro děti poklad! Jak děti tuto větu uslyšely, už je nic jiného nezajímalo a hned vyrazily po stopách. Děti procházely zákoutími Nedvědice a poslušně plnily všechny nastržené úkoly, jako třeba zazpívat podzimní píseň, vyjmenovat pět květin nebo udělat deset dřepů. Nakonec se děti dostaly až na školní zahradu, kde opravdu našly poklad v podobě chutné odměny.

V Nedvědici u rybníka 27. 9. 2021 na děti čekalo velké překvapení. Přijela

za námi policie a také hasiči! Děti si poslechly spoustu zajímavých informací, sedly si do hasičského i policejního auta. Dokonce si mohly vyzkoušet hasičské helmy, policejní čepice, chrániče nebo štíty. Také se naučily zapínat policejní „houkačku“, takže chvílemi bylo veselo. Nakonec si policisté nachystali pro děti ukázkou, jak vypadá zadržení lupiče. Děti plné zážitků děkují hasičům i policistům za návštěvu. Také děkujeme všem, kteří nám pomohli výše zmíněné akce uskutečnit!

Kolektiv MŠ

Foto: Jolana Hadravová

Foto: Jolana Hadravová

Limericky a vánoční básně žáků

Na Vánoce se moc těším,
hlavně taky na prázdniny
na stromeček baňky věším,
zbývá už den jediný –
Hora dárků bude večer,
a kdo zlobil, nemá nic.
Těším se tak, že bych brečel,
nadechnu se z plných plic.
Křičím z okna na Ježíška
děkujuuuu moc...
To je výška!
Je krásná zimní noc...

Ondřej Crhák (8. ročník)

Byl jeden hloupý hoch z Vysočiny,
ten v mládí dělal strašné činy.
Ve škole propadal a byl drzý,
v dospělosti ho to snad mrzí.
Kde asi skončil ten hoch z Vysočiny...?

Nicolle Kocmanová (8. ročník)

Já mám z Vánoc nejraději,
když se kolem všichni smějí,
když se kapři mrskají
a prskavky prskají.

Není vůbec důležité
dostat dárků hromadu.
Hlavně že se těšíme
na vánoční náladu.

Pod stromeček balík zdraví
vzácný poklad – jak se praví,
lásku, štěstí, žádné hádky,
spokojenost, hezké svátky.
Radost, úspěch celý rok
a pak žádný covidov.

Dominik Kožnar (8. ročník)

Bylo hodně brouků v lese,
kůra ze smrků se jenom třese.
Kůrovec si pěkně chroustá,
protože je lýka spousta.
Ti malí škůdci jsou tu zase.

Vojtěch Šejnoha (6. ročník)

V listopadu na Martina,
přichází už pěkná zima.
Čtyři týdny před Vánoci,
zapálíme první svíci.
A už je tu Mikuláš,
na sobě má dlouhý plášť.
Děti řeknou básničku,
anděl rozdává sladkost z košíčku.
A máme tu Vánoce,
nejkrásnější čas v roce.

Lukáš Soukup (8. ročník)

Kapr, salát, řízeček,
už tu zvoní zvoneček.
Ježíšek má hodně hokny,
až mu z toho vlají lokny.
Dárků nosí strašně moc,
musí volat o pomoc.
Je to pro něj strašnej stres,
už se vrací do nebes.

Nela Kotinská (6. ročník)

NOVÁ ŠKODA FABIA SEBEVĚDOMĚ SVÁ

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

**S výhodnou
měsíční splátkou**

již za
3 877 Kč měsíčně

Financujte CHYTŘE se
ŠKODA Financial Services

Úvěr. Leasing. Pojištění. Mobilita.

Tato varianta platí při využití financování se ŠKODA Financial Services

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu
ŠKODA FABIA: 5,0–6,0 l/100 km, 113,2–136,4 g/km

ilustrativní foto

Vzorový příklad úvěru na vůz ŠKODA FABIA Ambition 1,0 TSI 70 kW v ceně 387 700 Kč, při financování se ŠKODA Financial Services v ceně 387 700 Kč, splátka předem 114 240 Kč (29,47 %), výše úvěru 273 460 Kč, poplatky za uzavření a vedení smlouvy 0 Kč, celkové platby za úvěr 302 719 Kč, celkové platby za úvěr vč. pojištění 333 427 Kč, RPSN vč. pojištění 8,790 %, délka úvěru 36 měsíců, poslední nerovnoměrná splátka 193 850 Kč, měsíční splátka úvěru 3 024 Kč, měsíční splátka úvěru vč. pojištění 3 877 Kč, úroková sazba p. a. 4,14 %. ŠKODA Pojištění Standard obsahuje havarijní pojištění, povinné ručení (10% spoluúčast) s uznáním bonusů za bezeškodní průběh dosavadních pojištění (60 měsíců) a pojištění skla (limit plnění 10 000 Kč). Další parametry jsou: věk klienta 46 let nebo více a běžné užití vozu. Tato indikativní nabídka není nabídkou ve smyslu § 1732 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a jejím přijetím nevzniká mezi společností ŠkoFIN s. r. o. a druhou stranou závazkový vztah.

Váš autorizovaný prodejce vozů ŠKODA:

AUTO...s.r.o.
Nádražní 2118/67
591 01 Žďár nad Sázavou
Tel.: 566 630 303
www.auto-auto.cz

auto